

Van differentiatie naar integratie

Hoe Nederlandse en Duitse
expats en migranten een
bestaan opbouwen in
Bangalore, India

Eva Tietema

Bachelor scriptie Culturele Antropologie

Van differentiatie naar integratie

Hoe Nederlandse en Duitse expats en migranten
een bestaan opbouwen in Bangalore, India

Eva Tietema

Begeleider: Ralph Rozema

Universiteit Utrecht

Juni 2010

Email: eva.tietema@gmail.com

Studentnummer: 3400875

eerste veldwerkervaring als cultureel antropoloog in

opleiding. De veldwerkervaring is voor mij een onvergetelijke periode geweest en daarvoor wil ik langs deze weg een aantal mensen bedanken.

Allereerst Victor Eveleens die ervoor heeft gezorgd dat ik mijn onderzoek in Bangalore, India kon uitvoeren. Tijdens mijn verblijf in Bangalore kon ik bij jou terecht met de meest uiteenlopende vragen en heb je er mede voor gezorgd dat ik met verschillende mensen in contact kon komen die mij met mijn onderzoek geholpen hebben. Mijn grote dank daarvoor. Hanna Noorlandt, die gelijktijdig met mij in Bangalore haar bachelor onderzoek heeft gedaan. Bedankt dat je mijn klankbord wilde zijn, mijn rapportages keer op keer hebt willen lezen en vooral voor de gezelligheid. Jij hebt er mede voor gezorgd dat ik de tijd in Bangalore nooit meer zal vergeten.

Uiteraard wil ik al mijn informanten bedanken die mij toelieten om een kijkje te mogen nemen in hun dagelijks leven. Zonder jullie was deze scriptie nooit tot stand gekomen.

Speciale dank gaat uit naar Ralph Rozema mijn begeleider tijdens dit onderzoek. Bedankt voor je wijze raad, tips en geduld als de dingen even niet leken te lukken.

Tot slot wil ik een aantal mensen van het thuisfront bedanken. Harmen Haan, mijn steun en toeverlaat, hoewel je heel ver weg was, was je er altijd als ik je nodig had. Mijn lieve vader met wie ik ontelbare keren heb gechat. Bedankt dat ik altijd mijn verhaal bij jou kwijt kon. En mijn zusjes Christa en Els voor hun onvoorwaardelijke vertrouwen in mij!

	5
2. Globalisering en migratie	8
2.1 Globalisering: definities en geschiedenis	8
2.2 Gevolgen van de globalisering	9
2.3 Redenen voor migratie	10
3. Migratie en identiteit	12
3.1 Acculturatiestrategieën van migranten	12
3.2 Toegeschreven en toegeëigende etniciteit	13
3.3 Identiteitsproblemen van migranten	13
4. Wonen en werken in Bangalore	15
4.1 Compound of krottenwijk	16
4.2 Horizontale werkstijl in een verticale wereld	19
5. Migranten en lokale gebruiken	23
5.1 Religieuze mengelmoes	24
5.2 T-bone of tofu	26
5.3 Vrijtijdsbesteding in Bangalore	28
5.4 Sari en spijkerbroek	31
5.5 Van metro naar riksja	32
6. Integreren of juist niet	34
6.1 Expatclubs: een beetje thuis of juist heel ver weg	34
6.2 Kerst of Diwali	37
7. Conclusie	39
Bibliografie	43

Bijlage 1: Reflectieverslag	46
Bijlage 2: Abstract in Engels	48
Bijlage 3: Foto's	50

öZorg dat je erbij hoort!!ö

(Titel van de integratienota 2007-2011¹)

Voor mensen die naar Nederland immigreren heeft de Nederlandse overheid een integratiebeleid opgesteld. Één van de zaken die centraal staat in de integratienota is inburgeren. In Nederland zijn migranten verplicht om in te burgeren. Deze inburgering houdt in dat migranten de Nederlandse taal leren en dat zij weten hoe de Nederlandse samenleving in elkaar zit (Rijksoverheid, inburgeringscursus, 2007). De titel van de daarbij behorende integratienota, öZorg dat je erbij hoortö, impliceert dat wanneer migranten hebben deelgenomen aan het integratieproject zij bij de Nederlandse samenleving horen. Aangezien mensen van nature bij een groep willen horen, zou dit integratiebeleid en de daarbij behorende inburgeringscursus, migranten een perfecte mogelijkheid bieden om een plaats te veroveren in hun nieuwe leefomgeving.

Volgens Berry (2001:619) zijn er voor migranten meerdere manieren waarop zij zichzelf kunnen positioneren in hun nieuwe leefomgeving. In de eerste plaats moeten emigranten de keuze maken of zij willen deelnemen aan de maatschappij. Door het integratiebeleid in Nederland en de daarbij behorende inburgeringsverplichting hebben emigranten die naar Nederland komen deze keuze niet. Vooraf is voor hen al bepaald dat zij gaan deelnemen aan de Nederlandse maatschappij en dat zij de Nederlandse taal gaan leren.

Sinds het globaliseringproces hebben veel bedrijven zich gevestigd in het buitenland. Een voorbeeld van een plaats waar zich veel buitenlandse bedrijven zich vestigen, is Bangalore, India. Mede door de komst van buitenlandse bedrijven is Bangalore in de loop der jaren uitgegroeid tot ICT hoofdstad van India. Duitse bedrijven zoals Bosch en Nederlandse bedrijven als ING en Shell bevinden zich nu ook in Bangalore. Inherent aan de komst van Duitse en Nederlandse bedrijven is de komst van Duitse en Nederlandse expats en migranten. Doordat India geen integratiebeleid heeft, kunnen emigranten zelf de keuze maken in hoeverre zij deelnemen aan de Indiase maatschappij. Deze keuzes gaan gepaard met de vorm die zij willen geven aan hun identiteit.

Verschillende wetenschappers zoals Berry (2001), Chrysochoou (2004) en Benmayor

---

¹ Integratierapport van de rijksoverheid, <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/integratie/documenten-en-publicaties/brochures/2007/11/01/integratienota-2007-2011-zorg-dat-je-erbij-hoort.html>, geraadpleegd op 30-12-2010

beschreven over migratie en identiteitsvorming. Hierbij worden mensen uit het Westen, zoals Europa en de Verenigde Staten en landen in Azië en Zuid Amerika. Daarnaast heeft het globaliseringproces ervoor gezorgd dat steeds meer bedrijven zich vestigen in het buitenland waardoor mensen sneller emigreren. In dit onderzoek heb ik ervoor gekozen te focussen op migranten die, door het globaliseringproces, naar Bangalore geëmigreerd zijn en hoe zij vorm geven aan hun identiteit. Duitse en Nederlandse expats en migranten zijn geselecteerd als onderzoeksgroep omdat beide groepen in hoge mate vertegenwoordigd zijn in Bangalore. Duitsland en Nederland liggen beiden in West-Europa waardoor het interessant is om een vergelijking te maken tussen beiden landen. Daarnaast maak ik een vergelijking tussen migranten en expats. Onder migranten worden in dit onderzoek mensen verstaan die bewust besloten hebben om in Bangalore te gaan wonen en van plan zijn hier voorgoed te blijven. Onder expats worden in dit onderzoek mensen verstaan die zich voor een bepaalde periode in Bangalore hebben gevestigd en die na een aantal jaren weer terugkeren naar hun thuisland.

De vraag die centraal staat in mijn onderzoek is: Op welke wijzen geven Duitse en Nederlandse expats en migranten in Bangalore, India, vorm aan hun identiteit? Bij identiteit van een persoon wordt onderscheid gemaakt tussen toegeschreven en toegeëigende identiteit. Dit onderzoek richt zich voornamelijk op de toegeëigende identiteit van expats en migranten. Om zichzelf een bepaalde identiteit te kunnen toe-eigenen, maken migranten en expats bepaalde keuzes. In dit onderzoek ligt de focus op de keuzes die migranten en expats maken als het gaat om wonen, werk, religie, consumptie, uitgaan, kleding, transport en nationale feestdagen, al deze thema's zijn verwickeld in de vorming van identiteit. In de verschillende interviews is de toegeschreven identiteit toch vaak aan bod gekomen. Ik heb tijdens verschillende observaties zelf kunnen ervaren dat de identiteit die door de Indiërs wordt toegeschreven een zeer grote rol speelt bij de identiteitsvorming. Hierdoor zal in deze scriptie worden ingegaan op zowel de toegeschreven als de toegeëigende identiteit.

Het onderzoek vond plaats van 21 januari 2011 tot 04 april 2011 in Bangalore. Tijdens mijn onderzoek heb ik met negen Duitse expats en migranten gesproken en met negen Nederlandse expats en migranten. In de achttien diepte interviews zijn alle beschreven thema's aan bod gekomen. Bij het selecteren van de informanten heb ik geprobeerd om een goed evenwicht te hebben tussen mannelijke en vrouwelijke informanten, maar ook tussen Duitse en Nederlandse expats en migranten. Naast de diepte interviews ben ik met vele

vereren hoe zij invulling geven aan hun dagelijks leven in
vele informele gesprekken die ik gevoerd heb tijdens
de participerende observatie hebben ervoor gezorgd dat ik voldoende informatie heb kunnen
verzamelen om uitspraken te kunnen doen over de identiteitsvorming van Duitse en
Nederlandse expats en migranten in Bangalore.

In het volgende hoofdstuk wordt de theorie over globalisering en migratie uiteengezet.
Het derde hoofdstuk gaat vervolgens in op de identiteitsvorming van migranten. Daarna wordt
in het vierde hoofdstuk beschreven welke keuzes Duitse en Nederlandse expats en migranten
maken als het gaat om wonen en werken in Bangalore. In hoofdstuk vijf komen de thema's
religie, consumptie, uitgaan, kleding en transport aan bod. Ik laat aan de hand van deze
thema's zien welke keuzes Duitse en Nederlandse expats en migranten maken bij de vorming
van hun identiteit. Hoofdstuk zes gaat daarna in op expatclubs in Bangalore en nationale
feestdagen. Tenslotte breng ik de resultaten van mijn veldwerkonderzoek samen met de
theorie om zo tot een conclusie te komen in hoofdstuk zeven. Aan het eind van de scriptie
bevindt zich een literatuurlijst en de nodige bijlagen.

naar de verscheidenheid van migratiestromen is een gegeven van de laatste dertig jaar. Mede door deze verscheidenheid en de toename van migratiestromen stellen Castles en Miller (2003) in *The age of migration: international population movements in the modern world*, dat de late twintigste eeuw gekarakteriseerd kan worden als *the age of migration*. Migratie is een gecompliceerd begrip dat verbonden is met en deel uitmaakt van de hedendaagse globaliseringsprocessen.

2.1. Globalisering: definities en geschiedenis

Theodore Levitt introduceerde de term globalisering in 1983 voor het eerst in het tijdschrift *Harvard Business Review* (Businessweek). Inda en Rosaldo definiëren de term globalisering als volgt: *“The term globalisation refers (simply for now) to the intensification of global interconnectedness, suggesting a World full of movement and mixture, contact and linkages, and persistent cultural interaction and exchange”* (Inda & Rosaldo 2008:4). Hoewel de term globalisering pas een paar decennia oud is, gaan de theorieën over globale interconnectie al meer dan een eeuw terug (Eriksen 2007:1). Volgens Eriksen is de filosoof Hegel de eerste persoon die over theorieën rondom de globale interconnectie sprak. Hegel sprak niet alleen over de connecties tussen verschillende gebieden maar ook over opkomende bewustwording over deze verbindingen (Eriksen 2007:1).

Toch is er in de loop der jaren iets veranderd zodat wij nu spreken van een globaliseringproces, drie processen spelen hierbij een grote rol. Allereerst zorgde het einde van de koude oorlog voor een sterkere integratie. Doordat er tijdens de koude oorlog twee machtsblokken waren ontstaan, was transnationale communicatie en een internationale markt op mondiaal niveau niet mogelijk. Met het einde van de koude oorlog werd de wereld een markt waaraan alle landen deel konden nemen. Naast het einde van de koude oorlog speelt het internet een grote rol bij het globaliseringsproces. In de jaren zestig ontstond het internet in de embryonale fase, dat in de jaren negentig ongekende vormen aannam. Met de komst van het internet werd het mogelijk om sneller te communiceren met mensen over de hele wereld. Het laatste proces dat een grote rol heeft gespeeld bij het globaliseringproces, wordt door Eriksen (2007:3-4) *identity politics* genoemd. *Identity politics* kwam vanaf het einde van de jaren tachtig bovenaan de internationale agenda te staan. Deze politiek ging uit van het idee dat etnische minderheden binnen een natie dezelfde rechten moesten hebben. Staten gingen niet langer meer uit van homogeniteit binnen de landsgrenzen (Eriksen 2007:4). Deze drie

globalisering vandaag de dag niet meer weg te denken is. Het is niet iedereen overal kan deelnemen aan het globaliseringproces (Inda & Rosaldo 2008:6).

2.2 Gevolgen van de globalisering

Door het globaliseringsproces zijn culturele interacties niet meer verbonden aan een specifieke geografische plek omdat er sprake is van mondiale stromingen. Volgens Inda en Rosaldo (2008:4) hebben de stromingen tot gevolg gehad dat er een nieuw besef is ontstaan van nationale en regionale grenzen omdat er steeds meer sprake is van menging, koppeling en culturele interactie. Eriksen (2007:6) stelt dat als tegenreactie op deze ontwikkeling er een proces is ontstaan van *Glocalization*: lokale identiteiten worden hierbij versterkt omdat mensen hun uniekheid willen onderstrepen doordat zij zich bedreigd voelen door de globalisatie.

Het grootste probleem van hedendaagse globalisering is de spanning tussen culturele homogenisering en heterogenisering (Appadurai 2002:49). Het globaliseringproces wordt door critici vaak gezien als synoniem voor economisch imperialisme of culturele westernisatie, wat inhoudt dat de westerse cultuur gaat domineren over andere culturen. Hoewel rijke landen vaak dominant zijn is deze situatie volgens Eriksen niet statisch (2007:5). Carling (2006:33) voegt hieraan toe dat de input van de Verenigde Staten in het globaliseringproces groot is maar dat ook andere factoren het globaliseringproces hebben beïnvloed. Zo zouden de politieke aspiraties van organisaties zoals de UN en de EU, niet-Amerikaanse bedrijven als Sony, Shell en Hyundai en leiders zoals Mandela en Arafat van grote invloed zijn geweest op het globaliseringproces.

Het idee dat het globaliseringproces synoniem staat voor economisch imperialisme gaat samen met de gedachte dat globalisering homogenisering met zich mee brengt. Men gaat bij deze gedachte uit van het idee dat westerse culturele vormen, andere culturele vormen onderdrukken waardoor er uiteindelijk één Westerse culturele vorm zou ontstaan (Appadurai 2002:50). Zowel Appadurai als Eriksen zijn het niet eens met de stelling dat globalisering homogenisering tot gevolg zou hebben. Eriksen is van mening is dat de richting van transnationale stromingen niet eenzijdig zijn, sommige aspecten stromen van het noorden naar het zuiden, terwijl anderen van het zuiden naar het noorden stromen. Daarnaast er is ook aanzienlijke beweging tussen oost en west en onderling in het zuiden (Eriksen 2007:5). Door deze stromingen en door migratie zou er juist sprake zijn van heterogenisering. Doordat

liezen wordt de verbondenheid met een cultuur juist

Appadurai stelt dat er 5 dimensies zijn van globale culturele stromingen: *ethnoscapes*, *mediascapes*, *technoscapes*, *financescapes* en *ideoscapes*. Met deze *scapes* beweert Appadurai dat globalisering niet vanuit een structurele hoek bekeken kan worden, maar dat per natie-staat, land, continent tot aan het individu verschillende *scapes* (al dan niet anders) wel, niet of gedeeltelijk op elkaar liggen (Appadurai 2002:50). Met *ethnoscape* kijkt Appadurai naar de beweging van mensen in de huidige wereld. *Technoscape* gaat in op de verspreiding van technologieën. *Financescape* is gericht op financiële stromen. De laatste twee *scapes* worden geconstrueerd door deze drie *scapes*. *Mediascape* laat zien dat ongeacht door wie media gemaakt worden, er verbeelde verhalen van de realiteit gegeven worden, die over de wereld worden verspreid. En de laatste *scape*, *ideoscape*, verwijst naar de verspreiding en verandering van ideologieën (Appadurai 2002:51-53).

Door gebruik te maken van *scapes* tracht Appadurai de spanning tussen culturele homogenisering en heterogenisering af te wenden. Volgens Appadurai gaat het bij globalisering om een verscheidenheid van stromingen die op elke plaats en in iedere context een andere betekenis krijgen. Appadurai stelt dat globalisering tot gevolg heeft dat er een spanning ontstaat tussen natie en staat. Doordat grenzen lijken te verdwijnen, kunnen naties makkelijker over werkelijke grenzen heen. Migranten kunnen makkelijker contact houden met het land van herkomst, waardoor de verbinding met de -nieuwe- leefomgeving lastig wordt (Appadurai 2002:53-55). Appadurai is van mening dat globalisering geen synoniem is voor homogenisering, maar de één draagt de ander met zich mee.

Naar aanleiding van het betoog van Appadurai kan gesteld worden dat globalisering niet direct homogenisering met zich meebrengt. Verschillende schrijvers zoals Carling en Castells geven aan dat globalisering wel gepaard gaat met sociale en economische ongelijkheid, zowel tussen verschillende landen als binnen een land. In 1960 had de rijkste twintig procent van de wereldbevolking een inkomen van dertig keer zoveel als de armste twintig procent van de wereld bevolking. In 1997 was het verschil vergroot naar vierenzeventig keer zoveel (Carling 2006:38). De ongelijkheid binnen een land zal later besproken worden.

2.3 redenen voor migratie

Een belangrijk onderdeel van het globaliseringproces is de bewegingsvrijheid van mensen. Er

migratie en allerlei andere stromen van mensen over de wereld. Het huidige globaliseringproces wordt gekarakteriseerd door verschillende stromen mensen (Eriksen 2007:92).

Allereerst zijn er stromen van mensen die tijdelijk of voorgoed geëmigreerd zijn in verband met hun werk. Dit kunnen zakenmensen of diplomaten zijn maar ook mensen die werken voor ontwikkelingshulporganisaties. Daarnaast zijn er immigranten die emigreren in de hoop op een beter toekomstperspectief. Dit kan verschillende vormen hebben zo emigreren mensen naar landen omdat het onderwijs daar beter is of om er onderzoek te doen. Anderen emigreren door de belofte van een betere levensstandaard en weer anderen emigreren doordat zij ingegeven zijn door ondernemende verlangens (Chacko 2007:133). Deze migranten zijn vooral afkomstig uit het zuiden en geëmigreerd naar rijke geïndustrialiseerde landen in West-Europa en Noord-Amerika. Transnationale connecties zijn voor deze immigranten vaak van economisch belang (Eriksen 2007:92-93).

Migratie kan vervelend zijn, vooral als het veroorzaakt wordt door voornamelijk pushfactoren. Dit zijn factoren waarbij migranten als het ware uit het land geduwd worden. De pullfactoren zijn vaak beter te overkomen, hierbij gaat het om factoren die migranten aantrekken tot een land. Vaak zijn de push migranten vluchtelingen die als het ware uit hun leefomgeving geduwd worden om ergens anders een nieuw bestaan op te bouwen (Eriksen 2007:93). Wat de reden voor migratie ook is, door het globaliseringproces is het een makkelijker geworden om te migreren.

leving brengt voor emigranten grote veranderingen met

zich mee. Volgens Chrysochoou (2004:6) zijn de grootste veranderingen waar emigranten mee te maken krijgen aanpassingen in status en materiële omstandigheden. Mensen willen van nature bij een groep horen, immigranten dus ook. Om in de nieuwe leefomgeving een plek te veroveren gaan migranten zichzelf vergelijken met anderen om te zien wat de mogelijkheden zijn. Vergelijken wordt ook gedaan door mensen die al een (hogere) status hebben, deze vergelijkingen worden dan gemaakt om daarmee te kunnen zeggen dat ze öbeter zijn dan een anderö. Kortom vergelijkingen worden gemaakt in de vorm van zelfevaluatie waardoor een eigen identiteit gevormd kan worden (Chrysochoou 2004:7-9).

In dit hoofdstuk komt aan bod hoe de identiteit van migranten tot stand komt. Hierbij behandel ik de acculturatiestrategieën die migranten kunnen doorlopen en de begrippen toegeschreven en toegeëigende identiteit en etniciteit.

3.1 Acculturatiestrategieën van migranten

Voor migranten is het van belang om binnen de nieuwe gemeenschap een eigen plaats te vinden. In het artikel *A psychology of immigration* beschrijft J.W. Berry (2001:619) meerdere manieren waarop migranten zichzelf positioneren in de nieuwe samenleving. Allereerst is er voor migranten de keuze of zij willen participeren in de nieuwe leefomgeving. Wanneer migranten niet willen deelnemen aan de maatschappij zullen zij te maken krijgen met sociale uitsluiting of separatie. In dat geval kunnen vooroordelen over hen juist versterkt worden. Indien migranten wel willen meedoen in de nieuwe samenleving, kunnen zij ervoor kiezen om dit te doen zonder behoudt van hun eigen cultuur, door hun culturele achtergrond te behouden of door dat deels te doen. Wanneer migranten hun eigen cultuur niet behouden, zal er sprake zijn van assimilatie. Migranten geven hierbij hun eigen cultuur geheel op, om zo aansluiting te kunnen vinden bij de meerderheidsgroep (Berry 2001:619-621). Migranten moeten hierbij echter rekening houden dat in hoeverre zij ook geassimileerd zijn in de nieuwe maatschappij, er zijn altijd mensen die vooroordelen blijven houden betreffende migranten. Migranten kunnen er ook voor kiezen om te participeren in de nieuwe maatschappij met behoud van hun culturele achtergrond. In dit geval is er sprake van integratie, migranten zoeken wel contact om deel te nemen in de nieuwe maatschappij maar houden daarbij vast aan bepaalde eigen culturele tradities. Of migranten nu wel of niet deelnemen aan de maatschappij, migranten dienen rekening te houden met een cultuurshock, Van Leeuwen (2003:242) onderschrijft dit.

gebruikt van Leeuwen een beschrijving van Oberg:

...anxiety that results from losing all our familiar signs and symbols of social intercourse. The signs or cues include the thousands and one ways in which we orient ourselves to the situations of daily life [í]. (Oberg in van Leeuwen 2003:241).

3.2 Toegeschreven en toegeëigende etniciteit

Wanneer migranten proberen in hun nieuwe leefomgeving een positie te verkrijgen, zullen zij in veel gevallen te maken krijgen met vooroordelen die bestaan omtrent hun identiteit.

Eriksen (2002:304-306) beschrijft hoe etniciteit een sociale constructie kan zijn.

Met behulp van de begrippen *ōascribedō* en *ōachievedō* wil Eriksen aantonen hoe de sociale constructie opgebouwd wordt. Eigenschappen die aan een persoon worden toegeschreven op basis van aannamen worden door Eriksen beschreven als *ascribed*. Van deze toegeschreven eigenschappen kan een persoon nooit helemaal ontsnappen (Eriksen 2002:7-8). Een voorbeeld van een toegeschreven etniciteit wordt gegeven door Kottak (2008:305) wanneer hij stelt dat Amerikanen als zwart beschreven worden wanneer zij een zwarte voorouder hebben, ook al is dit generaties geleden. Eriksen beschrijft *achieved* als eigenschappen die toegekend worden omdat een individu iets bereikt heeft (Eriksen 2002:6). In Brazilië wordt de huidskleur van mensen steeds *ōlichterō* naarmate zij iets bereikt hebben. Wanneer iemand in eerste instantie zwart is en vervolgens opleidingen gedaan heeft, en een goede baan heeft, zal hij niet meer als zwart beschreven worden maar bijvoorbeeld als donker bruin (Kottak 2008: 310).

Deze voorbeelden laten zien dat eigenschappen door anderen toegedicht worden en niets te maken hebben met datgene wat een individu zelf denkt. Door het toeschrijven van eigenschappen aan groepen mensen, ook als deze niet stroken met de werkelijkheid, wordt de samenleving hiërarchisch ingedeeld. Voor migranten kunnen deze eigenschappen problemen opleveren wanneer zij hun eigen identiteit proberen te vormen in de nieuwe maatschappij.

3.3 Identiteitsproblemen van migranten

Migratie wordt vaak gezien als een bepaalde beweging op een bepaald tijdstip. Onderliggend aan deze veronderstelling is dat migratie op een zeker moment eindigt en dat een proces van assimilatie of integratie dan begint (Benmayor & Skotnes 2005:8). Het label van migrant gaat vaak gepaard met een identiteit die negatief wordt toegeschreven door de dominante culturele groep aan migranten en vaak nog aan de nakomelingen daarvan. De ervaring van migratie en

ermijn belangrijk bij het vormen en hervormen van zowel
it. Op deze manier is migratie dus een dynamisch proces

(Benmayor & Skotnes 2005:8).

Een belangrijke factor bij het creëren van een identiteit is de politiek die de staat voert. Volgens Galenkamp (1998:41) zijn er twee vormen van minderheidsbeleid. Allereerst kan er gekozen worden voor een identiteitenpolitiek. In een samenleving waar dit beleid gevoerd wordt, zijn er collectieve rechten ter bescherming van de identiteit. Meerdere culturele identiteiten kunnen op deze manier naast elkaar bestaan. Er wordt totaal niet verwacht dat groepen met een bepaalde culturele achtergrond zich aanpassen aan de algemeen heersende cultuur van een land. Aan de ene kant laat deze manier culturele waarden en normen in stand, aan de andere kant kan dit beleid wel zorgen voor fragmentatie in de samenleving (Galenkamp 1998:42-43). Op basis van een gelijkheidsidentiteit kan een totaal ander beleid gevoerd worden. In deze samenleving wordt verwacht van etnische minderheden dat zij assimileren naar de algemeen geldende cultuur in een samenleving. Hoewel een samenleving dan niet gefragmenteerd is brengt dit wel andere problemen met zich mee (Galenkamp 1998:41-42). Dit beleid gaat er van uit dat cultuur een soort jas is die uitgetrokken kan worden. Doordat cultuur een zeer sterke factor is in de vorming van identiteit kunnen mensen bij dit beleid de eigen identiteit in meer of mindere mate veranderen (Galenkamp 1998:44-45). Buiten de politiek van een staat spelen ook de inwoners van een staat een belangrijke rol. Migranten hebben vaak een minderheidspositie in een maatschappij. Migranten kunnen door deze minderheidspositie een minderheidsidentiteit gaan vormen die is gebaseerd op culturele verschillen (Chrysochoou 2004:20). Chrysochoou spreekt van een 'gedevalueerde identiteit', die het gevolg kan zijn van stereotypering. Door een gedevalueerde identiteit kunnen migranten het gevoel hebben dat zij afgekeurd worden, waardoor zij niet meer deel willen nemen aan de maatschappij (Chrysochoou 2004:20).

Bangalore

Bangalore is de hoofdstad van India. De eerste beschrijvingen van de stad Bangalore, die toentertijd nog Bengalooru heette, stammen uit de negende eeuw na Christus (Ramachandra et al 2007:381). Volgens een legende dankt de stad haar naam aan koning Veeraballa van Vijayanagara. Deze koning was ooit verdwaald en kwam moe en hongerig aan bij de hut van een oude vrouw. De vrouw gaf de koning gekookte bonen. Als dankbaarheid voor haar gastvrijheid noemde de koning de plaats *Benda Kaala ooru*, plaats van gekookte bonen. De Britten hebben deze naam verbasterd naar Bangalore. De regering wil de naam weer terug veranderen naar Bengalooru net zoals Bombay veranderd is in Mumbai, de naam die op dit moment nog het meest gebruikt wordt is Bangalore (Ramachandra et al 2007:381).

Bangalore is de hoofdstad van de Indiase deelstaat Karnataka en beslaat een gebied van ongeveer 741 km² (Ramachandra et al 2007:381). Bangalore is een van de snelst groeiende steden India. Zoals in de tabel één te zien is, is de omvang van Bangalore in de laatste vijftien jaar meer dan drie keer zo groot geworden. Bangalore heeft de bijnaam *garden city of India* maar staat de laatste jaren vooral bekend als *Silicon Valley* (Ramachandra et al 2007:381), (Feenstra 2010), (Kumar 2006:11).

Year	Area (sq. km)
1949	69
1963-1964	112
1969	134
1979	161
1995	226
2007	741

Tabel 1. *Bangalore City* grenzen door de jaren heen (Ramachandra et al 2007:380).

In de jaren 60 kwamen er wetten, waardoor het voor de staat mogelijk werd om land te verkrijgen en dat over te dragen aan particulieren ten behoeve van de industrie. Al snel ontstond er een levendige kledingindustrie, waardoor Bangalore in de jaren zeventig sneller groeide dan ooit tevoren (Pani 2009:117). Bangalore reageerde in deze periode op het

werden procedures ontwikkeld voor overheidssteun aan s.

Volgens Pani (2007:117) had Bangalore in de tweede helft van de jaren tachtig de voorwaarden geschapen die nodig waren om investeringen in de informatietechnologie aan te trekken. In 1985 vestigde *Texas Instruments* zich in Bangalore en werd daarmee het eerste internationale technologiebedrijf dat zich vestigde in India (Pani 2007:117). Het succes van *Texas Instruments* zorgde voor een stormloop van zowel Indiase en buitenlandse bedrijven die zich gingen vestigen in Bangalore (Pani 2007:117). Sindsdien is Bangalore gelinkt aan de wereldwijde economie, vooral door bedrijven die een grote rol spelen op het gebied van hardware en software (Chacko 2007:131).

Door het globaliseringproces zijn er een aantal dingen veranderd in Bangalore. Allereerst is de ongelijkheid binnen de stad enorm toegenomen. Volgens Madon (1997:230) is in Bangalore de meerderheid van de bevolking uitgesloten van deelname aan het globaliseringproces, zij kunnen hierdoor geen gebruik maken van de voordelen waardoor er een polarisatie is ontstaan. Ook het aantal sloppenwijken is toegenomen in de laatste decennia als gevolg van de globalisering (Ramachandra et al 2007:384-386). Een ander gevolg van de globalisering is dat Indiase hoogopgeleiden die geëmigreerd waren naar West-Europese landen of de Verenigde Staten terugkeren naar plaatsen zoals Bangalore. Redenen als opwindend werk, de vooruitzichten op vooruitgang, een verschil willen maken, het verlangen terug te willen keren naar hun roots en meer tijd door willen brengen met de familie worden gegeven door de voormalige migranten om zich opnieuw te vestigen in Bangalore (Chacko 2007:135).

Bangalore is altijd al in trek geweest bij migranten vanuit India. Redenen om naar Bangalore te migreren waren onder andere educatie en de werkgelegenheid (Kumar 2006:15). De afgelopen jaren hebben steeds meer buitenlandse bedrijven zich gevestigd in Bangalore. Met de komst van buitenlandse bedrijven, kwamen er ook steeds meer buitenlandse migranten en expats zich vestigden in Bangalore.

4.1 Compound of krottenwijk

De *Old Airport Road* in Bangalore is een drukke weg waar het verkeer maar langzaam vooruitkomt omdat de weg overvol is. Door veelvuldig gebruik van de claxon is het ook een lawaaierige weg. En dan ineens staat er een bord *õPalm Meadowsö*. Een lange oprijlaan brengt mensen naar de toegangspoort van de *compound*. De oprit is rustig en wordt door een

litst. Bij de toegangspoort, die bewaakt wordt door
kers zich aanmelden en wordt er gelijk gebeld met de
desbetreffende villa of de bewoners de bezoekers willen ontvangen. Eenmaal binnen de
toegangspoorten leidt een hoofdweg mensen door de compound. Wat opvalt, zijn de keurige
voortuinen die allemaal strak zijn aangelegd en voorzien zijn van een mooi gazon. Langs de
weg, die vol zit met drempels om ervoor te zorgen dat er maximaal dertig kilometer per uur
gereden wordt, staan palmbomen en kleurrijke planten. De hoofdweg leidt de bezoeker langs
verschillende crème kleurige villa's en komt uiteindelijk uit bij het hoofdgebouw. In dit
gebouw bevinden zich verschillende restaurants, een kapper met beautysalon en een
subtropisch zwembad. Tevens zijn er een supermarkt, ATM en tennisbanen aanwezig in deze
compound. Verschillende zijwegen van de hoofdweg leiden naar smallere straatjes waar ook
vele villa's, die allemaal in dezelfde stijl gebouwd zijn, te vinden zijn. Doordat alles goed
verzorgd wordt, er ligt nergens afval zoals dat in de rest van Bangalore massaal aanwezig is,
en door de immense stilte, waan je je niet meer in India. Het lijkt alsof je een compleet andere
wereld instapt zodra je door de toegangspoort bent. Maar dan zie ik de eerste Indiase mensen.
In een voortuin van een van de villa's, die niet groter is dan tien vierkante meter, zitten zeven
Indiase vrouwen in het gras met een nagelschaartje het gras bij te knippen. Ik ben nog wel in
Bangalore, maar in het Bangalore dat alleen toegankelijk is voor de rijkere mensen, en het
personeel.

Foto 1: *Palm Meadows*, Bangalore

in gated communities, zoals *Palm Meadows*. Op alle plaatsen zijn bewaarden aanwezig die het wonen in een *gated community* zo aangenaam mogelijk moeten maken, tevens worden de *compounds* dag en nacht bewaakt. De faciliteiten zijn verschillend per *compound* maar ieder *compound* heeft in ieder geval een supermarkt, een restaurant en vaak ook een zwembad. De luxere *compounds* hebben daarnaast ook nog een sportschool, tennisbanen, een kapper, een bank, kortom alles is binnen handbereik zodat als je de *gated community* niet wilt verlaten dat ook eigenlijk niet hoeft. Angela, een Duitse expat die twee jaar in *Palm Meadows* woont, geeft aan dat zij vooral voor de kinderen in *Palm Meadows* is gaan wonen.

ō Mijn man en ik wilden graag dat onze kinderen gewoon buiten konden spelen, zonder dat wij ons zorgen hoeven te maken dat er iets gebeurt. Hier kan dat, de compound is relatief klein, dus ze kunnen ook altijd weer de weg naar huis vinden. En natuurlijk wonen hier ook heel veel kinderen, dus dat is wel leuk, dan kunnen ze een beetje vriendjes maken enzo.ō

Niet alleen kinderen zijn de reden om in een *compound* te gaan wonen. Maria, een Nederlandse expat zonder kinderen, is vanwege haar man in een *compound* gaan wonen.

ō Mijn man wilde in Palm Meadows gaan wonen vanwege de club die ze daar hebben. Hij hoorde van andere mannen dat ze daar vaak gingen eten, en vond dat wel heel erg gemakkelijk. Onze huishoudster kookt eens in de twee dagen, dus op de andere dagen kunnen we dan daar gaan eten. Al die mannen doen dat hier.ō

De gemakken die een *compound* biedt, zijn naast veiligheid en hygiëne een veel genoemde reden om in een *gated community* te gaan wonen. Veel expats vinden dit van groot belang en zijn van mening dat ze deze dingen niet hebben als zij in een Indiase wijk gaan wonen. Hierin komt dus duidelijk naar voren dat expats waarde hechten aan de westerse normen en waarden als het gaat om hygiëne en veiligheid. Het is wel zo dat Nederlandse bedrijven meer geld voor de woning betalen dan Duitse bedrijven waardoor Nederlandse expats in een grotere villa kunnen wonen dan Duitse expats. Dat niet alle expats in een *compound* willen wonen laat Ronald zien. Ronald is een Nederlandse expat die samen met zijn vrouw voor vier jaar naar Bangalore is uitgezonden. Hij woont in een villa in een Indiase wijk.

in een subsurrogate omgeving. Dus dit is natuurlijk niet
waar je zit in ieder geval al in de normale Indiase
omgeving. Dat was het belangrijkste denk ik. Niet in een kamp, als ik Palm Meadows zo mag
omschrijven.

Het Duitse of Nederlandse bedrijf betaalt vaak voor de woning waardoor de expats een stuk
ruimer en met meer luxe kunnen wonen dan mensen die zelf voor hun woning moeten
betalen. Migranten wonen daarom in de meeste gevallen in appartementencomplexen die in
de meeste gevallen ook bewaakt worden. Een enkeling woont in een normaal huis midden
tussen de Indiërs. Deze migranten geven aan dat zij bewust hebben gekozen om in India te
gaan wonen en daarom zoveel mogelijk met de Indiërs willen integreren. Zij zien zichzelf
vaak ook meer als Indiër dan de expats die ik heb gesproken. Tijdens de verschillende
observaties en interviews die ik met deze mensen heb gehad kwam wel duidelijk naar voren
dat het Indiër zijn een toegeëigende identiteit is, en dat de toegeschreven identiteit hier totaal
niet mee strookt. Voor de Indische buurtgenoten blijven deze mensen namelijk wit, wat
betekent dat je een migrant bent en er nooit bij zou kunnen horen, hoezeer deze mensen ook
hun best doen. Linda is een Duitse expat die vier jaar geleden, met haar man en twee
kinderen, in Bangalore is gaan wonen. Zij verblijven in Bangalore omdat haar man voor vijf
jaar hier naartoe is uitgezonden. Zij heeft eerst twee jaar midden tussen de Indiërs gewoond.

*ōMijn man en ik wilden graag dat onze kinderen ook iets van de Indiase cultuur meekregen,
wij vonden het ook een groot avontuur. We kwamen er al snel achter dat wij er helemaal niet
bij hoorden. We hebben echt ons best gedaan hoor, we aten Indiaas, ik droeg Sari's en onze
kinderen gingen naar een Indiase school. Maar er kwamen nooit vriendjes en vriendinnetjes
bij ons thuis spelen en mijn man en ik hadden ook helemaal geen contact met de burens. Na
twee jaar zijn we toch maar naar een gated community verhuisd omdat we wat meer contact
wildren met andere mensen. We bleven vreemden met een witte huidskleur zullen we maar
zeggen.ō*

4.2 Horizontale werkstijl in een verticale wereld

Veel Nederlandse bedrijven zoals Shell, Philips en ING, maar ook Duitse bedrijven zoals
Bosch, hebben zich de laatste jaren gevestigd in Bangalore. Hierdoor zijn er vele Duitse en
Nederlandse expats in Bangalore. Deze expats werken voor een Duits of Nederlands bedrijf in

... een aantal jaar in Bangalore. Binnen de groep expats is ... en tussen de rol van mannen en vrouwen. Bij alle expats die ik gesproken heb is de situatie dat de man betaald werk doet en de vrouw niet. De mannen zijn dan in dienst bij een Duits of Nederlands bedrijf en regelen via dit bedrijf een werkvergunning, vrouwen krijgen deze niet waardoor zij andere bestedingen moeten vinden voor hun tijd. Veel Nederlandse expats vrouwen doen aan vrijwilligerswerk.

Een aantal jaren geleden heeft een Nederlandse vrouw in Bangalore een project opgezet voor jonge moeders die in de sloppenwijken wonen, ANU. ANU geeft deze moeders de kans om een bestaan op te bouwen voor henzelf en hun kinderen door tassen te maken van oude drinkpakjes. De tassen die door de moeders gemaakt worden, worden vervolgens verkocht en de moeders delen dan mee in de winst. In de loop der jaren is het aantal deelnemende jonge moeders behoorlijk gegroeid waardoor de vraag naar vrijwilligers enorm is gestegen. Veel Nederlandse expat vrouwen die ik heb gesproken zetten zich een aantal dagen per week in voor dit project. Antoinette is een van deze vrouwen, zij is samen met haar man drie jaar geleden in Bangalore komen wonen en zet zich iedere week een of twee dagen in voor het tassenproject.

ōIk kon geen werkvergunning krijgen, maar ook als ik deze wel had kunnen krijgen, had ik hier niet willen werken. Er zijn hier zoveel betere dingen die je hier kan doen. Ik vind dat je hier als Westerling je daarvoor moet inzetten. Laat het betaalde werk gewoon liggen voor de Indiase bevolking, ga jezelf nuttig maken. Het werk dat wij bij ANU doen is heel erg nuttig en we helpen er heel veel vrouwen mee, dus ja dat vind ik veel belangrijkerō

De Duitse vrouwen doen op minder grote schaal aan vrijwilligerswerk dan de Nederlandse vrouwen die ik gesproken heb. Zij hebben in een aantal gevallen ervoor gekozen om een studie te gaan doen zodat hun kansen op de Duitse arbeidsmarkt vergroot worden wanneer zij na een aantal jaar weer terugkeren naar Duitsland. Er kan geconstateerd worden dat de Nederlandse vrouwen zich meer inzetten voor de toekomst van de Indiase moeders uit de sloppenwijken en de Duitse vrouwen zich meer inzetten voor hun eigen toekomst. Hierbij moet wel vermeld worden dat de Nederlandse vrouwen door elkaar aangestoken worden als het gaat om vrijwilligerswerk. Doordat zij mensen kennen die zich aangesloten hebben bij ANU, krijgen sommigen het gevoel dat ze niet achter kunnen blijven en gaan daarom vrijwilligerswerk doen. Daarnaast is het bij de expats zo dat de mannen, zowel Duitsers als

at de vrouwen dat niet kunnen, terwijl zowel de Duitse
gevallen wel zouden willen.

Alle migranten die ik gesproken heb werken voor zichzelf. Het soort bedrijven dat zij hier hebben opgezet loopt uiteen, maar de meeste bedrijven zijn gericht op westerse expats en migranten. Een van deze bedrijven houdt zich bijvoorbeeld bezig met de import van westerse goederen voor supermarkten, zoals cornflakes, pindakaas en chocolade pasta. Indiase mensen gebruiken deze producten over het algemeen niet waardoor ze echt voor de westerse markt bedoeld zijn. Hierin is geen onderscheid aan te wijzen tussen Duitse en Nederlandse migranten.

Een groot verschil tussen de werkomstandigheden in India en de werkomstandigheden in Duitsland en Nederland is de hiërarchie. Hier hebben zowel de Nederlandse migranten en expats als de Duitse migranten en expats veel mee te maken. Bart is een Nederlandse migrant die bijna vier jaar in Bangalore woont. Ik vroeg hem wat de grootste verschillen waren in de werkomstandigheden tussen Nederland en India, hij zei hierover het volgende:

öHiërarchie is een groot verschil. De hiërarchie is heel groot hier. Je hebt echt heel duidelijk niveaus in hoe mensen werken. Een sales executive die rapporteert aan zijn salesmanager, salesmanager rapporteert aan zijn general manager en general manager aan de CEO. Een sales executive die direct rapporteert aan de CEO of daar vriendelijk mee is, dat zie je in bedrijven niet. Waar we in Nederland heel plat zijn geworden en je met iedereen in projectgroepen zit van stagiaires tot directeuren die allemaal min of meer op een lijn zitten, hier is het gewoon allemaal verticaal. Dat is een groot verschil en daar komt bij dat Indiërs heel bang zijn om een eindbeslissing te nemen. Niemand wil uiteindelijk afgerekend kunnen worden op een foute beslissing.ö

Alle informanten gaven aan de werksituatie in Nederland of Duitsland te prefereren boven die van India. Dit komt omdat bedrijven in India veel verticaler zijn waar de bedrijven in Duitsland en Nederland veel horizontaler zijn. Indiërs durven hierdoor zelf geen beslissingen te nemen waardoor ze altijd voor alles toestemming zullen vragen aan hun meerdere, hierdoor duurt het erg lang voordat er daadwerkelijk iets gebeurt.

ken, werken alle expats voor westerse bedrijven en voor de westerse migranten en expats in India. Het betaalde werk is dus erg gericht op het westen. Ook wordt de westerse, horizontale, manier van werken geprefereerd boven de Indiase, verticale, manier van werken. Het onbetaalde werk, zoals het vrijwilligerswerk met de jonge moeders in de sloppenwijken, is meer gericht op de Indiase bevolking. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat er wel een duidelijke afstand is tussen de Nederlandse vrijwilligers en de Indiase moeders uit de sloppenwijken.

Als er naar de woonsituatie gekeken wordt dan houden expats er het meest de westerse waarden en normen op na. Zij willen graag in een schone en veilige omgeving wonen en wonen daarom vaak tussen andere expats in een *compound*. Migranten proberen meer te integreren met de Indiërs door tussen de Indiërs te gaan wonen. Het integreren lukt maar in bepaalde mate omdat zij altijd gezien zullen worden als de blanke migrant, ook al wonen zij in sommige gevallen al bijna twintig jaar in India.

Een overeenkomst tussen de migranten en expats is aan te wijzen als het gaat om het personeel dat zij in dienst hebben. Bijna alle Nederlanders en Duitsers hebben iemand in dienst voor de huishouding en expats hebben vaak ook een tuinman en een chauffeur tot hun beschikking.

iken

manieren waarop zij vorm kunnen geven aan hun identiteit. Tijdens mijn onderzoek heb ik mij gericht op vijf begrippen die identiteitsvorming kunnen beïnvloeden namelijk: religie, consumptie, kleding, transport en vrijetijdsbesteding. Allereerst heb ik gekeken naar religie, omdat religie in India van grote invloed is op het dagelijks leven. Voor religieuze migranten maakt religie een groot deel uit van hun waarden en normen. Daarnaast kan religie een manier zijn om banden met het thuisland te houden. Door hun religie voelen migranten zich sterk verbonden aan zowel hun familie en vrienden in het thuisland als migranten met dezelfde religie. Religie kan tevens migranten helpen bij het vinden van woonruimte, een baan maar ook bij het creëren van een netwerk (Fresnoza-Flot 2010:345-346). In Bangalore zijn inmiddels naast hindoeïstische tempels ook moskeeën en kerken te vinden (Kumar 2006:12).

Bij de identiteitsvorming van migranten kunnen naast religie ook consumptiepatronen een grote rol spelen. Askegaard et al. (2008:175-178) stellen dat *ōje bent wat je consumeert*. Consumeren is hierbij een zeer rekbaar begrip. Mensen geven vorm aan hun identiteit door bepaalde dingen te eten maar ook door de kleding die zij dragen. Hoe mensen zichzelf zien, wordt mede bepaald door hoe anderen hun zien. Door bepaalde kleding wel of juist niet te dragen, kunnen anderen zien welke identiteit zij willen uitdragen. Anderen beoordelen iemands identiteit op consumptiegedrag. Migranten kunnen hun culturele en religieuze geborgenheid uiten via consumptiepatronen. Hierdoor ontstaan er nieuwe kansen om gespecialiseerde producten te leveren voor een nieuwe markt. Migranten kunnen ervoor zorgen dat een lokale markt wordt uitgebreid met producten die speciaal voor hen van toepassing zijn. Dit kan door een bestaand product of dienst aan te passen. In Europa werden bepaalde restaurants speciaal gericht op moslims, doordat er geen varkensvlees op de kaart stond en ander vlees halal te bereiden. Daarnaast openen migranten steeds vaker zelf winkels die gericht zijn op migranten (Askegaard et al. 2008:11-12). In Bangalore wordt er door de lokale bevolking steeds meer ingespeeld op de behoeften van de migranten door bijvoorbeeld een cappuccino- bar te beginnen (Economist 2005).

Religie, consumptie, uitgaan en kleding kunnen allemaal uitgang geven aan identiteit. In mijn onderzoek heb ik daarnaast ook gekeken naar transport. In India komen migranten andere transportmiddelen tegen dan zij gewend zijn. De vraag die ik in mijn onderzoek stel is: nemen migranten een taxi met airco of nemen zij de riksja die goedkoper is, maar er langer over doet? Volgens Van Leeuwen (2003:242) ontstaat een cultuurschok omdat het individu in

staat is het gedrag van anderen te begrijpen of te
ing hoort volgens Van Leeuwen ook de wijze van
transport. Hierdoor kan het kiezen voor een bepaald transportmiddel ook een wijze van
identiteitsvorming zijn. In Bangalore is de afgelopen jaren veel geld uitgetrokken om de
infrastructuur te verbeteren, er worden wegen gebouwd, het vliegveld van Bangalore krijgt
een internationaler karakter en er zijn plannen om een metronetwerk door de stad aan te
leggen.

Bangalore heeft mede door de veranderingen van de laatste jaren een steeds
internationaler karakter gekregen. Migranten krijgen door deze aanpassingen steeds meer
keuzes in de vorming van hun identiteit. Zij zijn immers niet alleen afhankelijk meer van
Indiase winkels en doordat Engels de voertaal is hoeven migranten geen Kannad, de officiële
taal van Bangalore, te leren.

5.1 Religieuze mengsmoes

Religie kan van grote invloed zijn op de waarden en normen van migranten. In India speelt
religie voor een groot deel van de Indiase bevolking een belangrijke rol in het dagelijks leven.
De Indiase cultuur en de hindoeïstische cultuur zijn zo sterk met elkaar verbonden dat er geen
duidelijke lijn aan te wijzen is waar de Indiase cultuur ophoudt en waar de hindoeïstische
cultuur begint. Migranten krijgen daardoor erg veel te maken met het Hindoeïsme. Door de
vele tempels die zich in Bangalore bevinden, de vele religieuze feestdagen die er gevierd
worden en door een stukje nieuwsgierigheid zijn veel migranten en expats zich meer gaan
verdiepen in het Hindoeïsme en spiritualiteit in het algemeen. Expats verdiepen zich in het
Hindoeïsme door bij vieringen van religieuze feestdagen te gaan kijken, over het Hindoeïsme
te praten met andere expats of Indiase mensen en door erover te lezen. Hierin is geen
onderscheid aan te wijzen tussen Duitsers en Nederlanders. Wel is het zo dat migranten zich
meer bezig zijn gaan houden met het Hindoeïsme en de daarbij behorende gebruiken dan
expats. Dit komt omdat zij er vaak meer te maken krijgen bijvoorbeeld omdat zij Indiase
buren hebben of omdat zij met Indiase mensen werken. Migranten geven aan dat dit vooral
van belang is bij het zaken doen met Indiërs. Bart, een Nederlandse migrant, zei hierover het
volgende

*ōIemand die wij distributeur willen maken, kwam vandaag ingevlogen om met ons een
afspraken te hebben. Aangezien we het over alles eens waren wilden we vandaag alles*

er nu is hij een *ōJain,ō*[í] en op dit moment zijn er drie
terren staan, waardoor hij op dit moment niet kan
tekenen. Hij is het over alles eens, en hij zegt letterlijk stuur maar op, maandag teken ik het en
stuur ik het naar je terug. En dat soort dingen gebeuren vaker, dan heb je echt gewoon een
week lang waarin geen zaken gedaan worden. Of juist een week waarin juist iedereen wil
tekenen.ō

Vooraf de dagen waarop heel veel mensen wel willen tekenen zijn van groot belang voor
bedrijven. Om daarop in te kunnen spelen, verdiepen bedrijven zich steeds meer in de
verschillende religieuze feestdagen.

Informanten die Indiase mensen in dienst hebben geven aan wel iets meer te doen met
het Hindoeïsme aangezien zij mensen in dienst hebben die daar waarde aan hechten, zoals het
zegenen van de auto volgens Hindoeïstische traditie. Een ander voorbeeld hiervan is dat veel
mensen hun chauffeur de boodschappen laten doen, maar rundvlees halen ze dan toch zelf
aangezien de koe heilig is in het Hindoeïsme. Rob is een Nederlandse migrant die al meer dan
vijftien jaar in Bangalore woont. Hij heeft in Bangalore een bedrijf opgezet in rozenplanten.
In dat bedrijf is hij de enige migrant die werkzaam is, de rest van de werknemers bestaat uit
Indiërs. Tijdens een interview met hem gaf hij aan dat hij door zijn werknemers meer
betrokken is geraakt bij het Hindoeïsme.

*ōHet Hindoeïsme is niet alleen een religie, het is een filosofie, een wijze van leven. Het is echt
van alles en nog wat. Het begint met een bloemetje op kantoor, we hebben een Ganesha
ø morgens worden daar bloemen aan opgehangen. Wanneer we een contract krijgen dan
gaan we naar de tempel toe om daar te bidden en te bedanken, maar ook als er iets verkeerd
gaat, in het bedrijf of in het particuliere leven, dan gaan we ook naar de tempel toe, alles
wordt gevierd met religie. Ik ga dan ook wel mee naar de tempel, ik hoef niet te bidden, maar
loop wel altijd mee naar de tempel.ō*

De meeste Nederlanders die ik gesproken heb zijn niet religieus. De enige religieuze
Nederlander die ik gesproken heb, gaat hier naar de internationale kerk. De Duitse
informanten die ik gesproken heb zijn vaker religieus. Zij gaan hier echter maar zeer weinig
naar de kerk. In veel gevallen komt dit omdat de kerk waar zij zich tot aangetrokken voelen
op grote afstand ligt van hun woning. Het komt er op neer dat, hoewel veel Duitse expats en

zijn, zij hun religie in Bangalore niet belijden. De belangrijkste religie die een grote rol speelt in Bangalore. Mede door de globalisering is Bangalore een stad geworden waar veel verschillende religies in samen komen. Met het oog op de vele migranten en de daarbij behorende religies staan er in Bangalore niet alleen hindoeïstische tempels maar ook veel kerken en moskeeën. Veel informanten geven ook aan dat zij het fijn vinden dat er in Bangalore zoveel verschillende religies te vinden zijn, die elkaar allemaal accepteren en respecteren. Jana is een Duitse expat die twee jaar geleden met haar man en zoontje in Bangalore is gaan wonen omdat haar man voor Bosch vier jaar naar Bangalore is uitgezonden.

ō Wat ik zo mooi vindt aan Bangalore is dat hier alle religies heel gemoedelijk samen leven. In Europa is er zo enorm gedoe nu over de islam. Ik denk dat dat vooral komt omdat mensen er zo weinig over weten, hier zie je dat het weldegelijk kan dat verschillende religies samen naast elkaar kunnen leven. Je hebt hier plekken waar de katholieke kerk naast een hindoeïstische kerk staat, dat zal je in Duitsland toch niet zo snel zien.ō

Hoewel bijna alle informanten zich meer zijn gaan verdiepen in het Hindoeïsme, door er over te lezen, met mensen over te praten of door naar vieringen van religieuze feestdagen te kijken, zijn er geen informanten die zich bekeerd hebben tot het Hindoeïsme of bepaalde Hindoeïstische waarden en normen hebben overgenomen. Er is dus wel respect voor andere religies maar de informanten hebben nog steeds dezelfde religieuze waarden en normen die zij hadden voor dat ze naar Bangalore emigreerden. Hieruit kan worden opgemaakt dat zowel Duitse migranten en expats als Nederlandse migranten en expats wel mee willen leven in de nieuwe maatschappij, door zich bijvoorbeeld meer te gaan verdiepen in het Hindoeïsme, maar dit zeker niet over willen nemen.

5.2 T-bone of tofu

Naast religie kunnen ook consumptiepatronen een grote rol spelen als het gaat om identiteitsvorming en integratie. In Bangalore komen migranten en expats in aanraking met andere consumptiepatronen dan in Duitsland of Nederland. Door de globalisering is Bangalore erg ingespeeld geraakt op de verschillende behoeften van expats en migranten. Sommige migranten hebben zelf bedrijven opgezet die hier op inspelen. Verschillende grote winkels bieden westerse producten aan, soms onder een andere merknaam. Mede hierdoor

informanten bijna niet veranderd. Producten die hier niet
n drop worden door informanten vaak ook niet gemist.

De enige verandering in de consumptiepatronen is dat alle informanten meer Indiaas en vegetarisch zijn gaan eten. Hierbij valt wel op dat migranten meer Indiaas eten dan expats. Hierin is geen onderscheid te maken tussen Duitsers en Nederlanders. Tom is een Nederlandse migrant die sinds 2003 in Bangalore woont. Tijdens een vakantie in India kwam hij de vrouw van zijn leven tegen en heeft hij besloten om in Bangalore te blijven. Inmiddels is hij met deze vrouw getrouwd en hebben ze samen een dochter.

öSinds ik hier woon ben ik tien kilo aangekomen, dat komt omdat ik Indiaas hier ben gaan eten, en dat is drie keer per dag warm. Ik eet heel veel rijst en Puri, dat zijn van die opgeblazen dingen, die zijn heel vet, en daar begin je dan ø morgens mee. Het eten is hier ook zo goed, dus het is vrij moeilijk om er nee tegen te zeggen. De porties zijn ook allemaal heel groot, de mensen denken dat als je groot bent dat je echt heel veel moet eten. Maar goed ik ben helemaal gek van Indiaas eten.ö

Er is wel een verschil tussen Nederlanders en Duitsers als het gaat om het eten van rundvlees. Doordat de koe heilig is binnen het Hindoeïsme is rundvlees erg moeilijk te krijgen. Hoewel de meeste informanten zich hierbij neergelegd hebben, gaan Nederlanders wel op zoek naar speciale restaurants waar wel rundvlees wordt verkocht. Duitsers geven vooral aan hier min of meer vegetarisch te leven, en het vlees toch wel erg te missen. Heinz is een Duitser die drie jaar geleden met zijn vrouw en kinderen in Bangalore is gaan wonen. Volgend jaar gaat hij weer terug naar Duitsland.

öMijn vrouw en ik zijn er helemaal aan gewend dat we veel minder vlees eten, maar voor de kinderen is het nog steeds erg wennen. Als we bijvoorbeeld soep eten dan zijn ze nog altijd op zoek naar de ballen en er wordt vaak gevraagd wanneer we weer normaal geen eten, daarmee bedoelen ze wanneer we weer eens vlees eten gewoon met groente en aardappelen.ö

Doordat rundvlees bijna niet verkocht wordt hebben migranten en expats geen andere keus dan dit op te geven, maar als het wel verkocht zou worden zouden zij dit zeker gegeten hebben ook al is de koe een heilig dier in India. Hieruit blijkt dat Duitse expats en migranten net als Nederlandse expats en migranten er westerse consumptiepatronen op nahouden.

We stappen uit de riksja en het eerste dat we zien zijn de woorden Louis Vutton die in gouden letters boven een van de etalages prijken. Voor het gebouw staat een grote fontein en als we naar binnen lopen moeten we door een detectie poortje. Ook onze tas wordt gecontroleerd. Het is duidelijk dat dit winkelcentrum niet gebouwd is voor de Indiase bevolking. Dit wordt nog eens bevestigd wanneer we buiten op de tweede verdieping midden tussen de verschillende terrasjes staan. Er zijn hier twee Italiaanse restaurants, een Frans restaurant, een Chinees restaurant, een Japanner, een restaurantje waar crêpes en wafels verkocht worden en een Indiaas restaurant.

Werden we de afgelopen dagen nogal aangestaard, vanwege onze witte huidskleur, hier vallen we helemaal niet op. De verschillende restaurantjes worden bezet door vooral blanke mensen. De Indiase mensen die hier zitten, hebben duidelijk meer geld te besteden dan de gemiddelde Indiase bevolking. Dit is niet alleen te zien aan de kleding en sieraden die zij dragen, maar ook af te lezen aan de prijzen voor het eten en drinken. We hebben inmiddels plaats genomen bij Cafe Noir en als ik op de kaart kijk heb ik het idee dat ik in Europa ben.

De tafel is graniet zwart met placemats, de stoelen zijn zwart staal met een zwart kussen erop. Op de kaart staan verschillende broodjes, salades, quiches, verse vruchtensappen en heel veel verschillende soorten koffie. Voor de prijs van een koffie kan ik bij een Indiaas restaurantje een complete maaltijd krijgen, maar dat mag de pret niet drukken. Ik neem een baguette met brie en een soort cappuccino. Terwijl ik mijn broodje eet, luister ik naar de Franse chansons die door de speakers schallen en even heb ik het idee dat ik niet in India maar in Frankrijk mijn onderzoek doe. Maar zodra ik weer naar buiten loop en belaagd wordt door de vele riksjauffeurs die mij proberen af te zetten als ik met een riksja naar huis wil, weet ik weer waar ik ben, ik ben in India en winkelcentra en restaurants als deze spelen heel handig in op de komst van vele migranten.

Hoe mensen hun vrije tijd besteden zegt ook veel over hun identiteitsvorming. Door naar bepaalde plekken wel te gaan en bepaalde plekken juist te vermijden proberen migranten en expats een bepaald beeld van zichzelf uit te dragen. Bangalore is een stad met erg veel mogelijkheden als het gaat om vrije tijd. Toch zijn er wel dingen die gemist worden in de stad en andere dingen die juist zeer gewaardeerd worden. In Bangalore is het uitgaansleven bijvoorbeeld erg ingespeeld op de behoeften van expats en migranten, dit wordt zeer

stad zijn westerse bars en restaurants. Deze bars
ranken, terwijl in heel veel plaatsen in India
alcoholische dranken verboden zijn. De restaurants hebben veel westerse gerechten, zoals
pizza en pasta, op de menukaart staan. Alle informanten, zowel Duitse expats en migranten
als Nederlandse expats en migranten, die ik gesproken heb, prefereren de westerse bars en
restaurants boven de Indiase bars en restaurants waar zij zelden heengaan. Dit komt vooral
door het aanbod van westerse gerechten, de ambiance en het publiek dat naar deze
uitgaansgelegenheden komt. *UB City*, het winkelcentrum dat hierboven beschreven werd, is
een voorbeeld waar veel van mijn informanten een aantal keren per week komen. Doordat
Bangalore zoveel verschillende keuzes heeft, als het gaat om bars en restaurants, zijn bijna
alle informanten tevreden met de uitgaansgelegenheden die Bangalore biedt. Een minpunt is
wel dat in Bangalore alles rond half twaalf sluit. Hans is een Duitse expat die sinds een jaar in
Bangalore woont. Hij heeft vooral in het begin moeten wennen aan de sluitingstijden in
Bangalore.

*De eerste keer dat ik hier uitging kwam ik terecht in de Skye Bar. Dit is een cocktailbar dat
gevestigd zit op de 18^e verdieping waardoor je een adembenemend uitzicht hebt. Ik vond het
echt helemaal geweldig en dacht hier zou ik wel aan kunnen wennen. Maar toen ik er net een
half uur was wilde het barpersoneel mij geen drank meer schenken. Ik dacht die mensen zijn
helemaal gek geworden het is pas half twaalf, ik ben er net. Ik heb vervolgens twee uur lang
gezocht naar een bar die nog open was, zonder resultaat, helaas.*

Zowel bij Nederlanders als bij Duitsers worden de vroege sluitingstijden als heel vervelend
ervaren, maar het verschilt wel naarmate informanten ouder zijn. Oudere informanten hebben
hier minder moeite mee.

Een aantal informanten heeft ook aangegeven dat de vrijetijds mogelijkheden eenzijdig
zijn. Het ontbreken van popconcerten, musea en buitensportfaciliteiten wordt vaak als een
gemis ervaren. Nederlanders missen vooral culturele aangelegenheden. Bangalore heeft naar
hun zin weinig cultuur. Bart, een Nederlandse migrant, zegt hierover het volgende

*Het aanbod aan vrijetijds mogelijkheden vind ik erg tegen vallen. Er zijn wel heel veel
restaurants en bars maar er is weinig cultuur. Je hebt niet echt een theater of ten minste iets
dat mij aantrekkelijk lijkt. Er worden ook heel weinig concerten en dergelijke georganiseerd.*

st een circus, maar dat is vaak net iets te amateuristisch
k.ö

Een ander ding dat veel Nederlanders missen is water. Duitsers missen vooral parken. Alle informanten gaven daarnaast vooral aan dat ze wel naar buiten zouden willen, en zouden willen wandelen of fietsen, maar dat niet doen vanwege de uitlaatgassen. In veel gevallen geven zij aan dat ook al zouden er parken zijn (er zijn hier ook een aantal parken zoals de Botanische tuin) zij er waarschijnlijk niet heen zouden gaan doordat de lucht hier zo vervuild is.

Als het gaat om vrijetijdsbestedingen zijn er een aantal dingen die gemist worden door de informanten. Dit zijn vooral de dingen die wel te vinden zijn in Duitsland en Nederland zoals buitensportfaciliteiten. Tom, een Nederlandse migrant, heeft een dochter van zes en vindt het vooral voor haar heel erg vervelend.

öMijn kind is nu zes en in Nederland zou ik haar op een sportclub doen, maar dat kan hier dus niet echt. Daarom is India ook niet zo goed in sport, op de Olympische Spelen halen ze ook niet veel medailles voor zo'n groot land. Er is hier geen echte sportcultuur er zijn weinig sport faciliteiten. [í] Ik mis hier echt het fietsen en georganiseerd sporten, ik ga hier wel af en toe naar de fitness.ö

Alle informanten die ik gesproken heb, gaan vaker buiten de deur eten dan dat zij deden toen zij nog in Duitsland of Nederland woonden. Van de achttien informanten die ik geïnterviewd heb, gaan er zestien naar westerse eetgelegenheden. De andere twee geven aan dat het om het even is en bezoeken dus ook Indiase restaurantjes, beide informanten zijn migranten. Ook als het gaat om bars en andere vrijetijdsbestedingen gaat overgrote het merendeel van de informanten naar westerse gelegenheden. Hierbij maakt het niet uit of zij migrant zijn of expats. Migranten leren vaak ook de leuke Indiase tentjes kennen, doordat zij meer met Indiërs omgaan, waardoor zij ook naar Indiase bars en restaurantjes gaan. Hoewel de informanten voor een bepaalde of onbepaalde periode in India verblijven, hangen zij nog erg aan hun thuisland als het gaat om vrijetijdsbestedingen.

et te dragen kunnen anderen zien welke identiteit zij willen uitdragen. Kleding is vaak het eerste wat mensen zien waardoor niet alleen de toegeëigende identiteit, maar ook de toegeschreven identiteit, erg afhangt van de kleding die men draagt. Mede door de globalisering heeft Bangalore een zeer ruim aanbod aan kledingwinkels waar westerse kleding wordt verkocht. Alle informanten die ik heb gesproken dragen, mede hierdoor, nog steeds westerse kleding. Ze voelen zich in deze kleding vaak het meest comfortabel en het meest zichzelf. Dat de kleding overal in Bangalore verkocht wordt zorgt ervoor dat het makkelijker is om deze kledingstijl te behouden. Vrouwen, zowel Duitse als Nederlandse, hebben hun kledingstijl wel aangepast, zo dragen zij vaak lange broeken en zorgen zij ervoor dat hun schouders bedekt zijn. Een enkele Duitse vrouw gaf aan hier geen rekening mee te houden: dit was Sara. Sara woont twee jaar in Bangalore doordat haar man naar Bangalore werd uitgezonden voor Bosch.

öIn het begin heb ik mij wel aangepast hoor, ik zorgde er altijd voor dat mijn schouders bedekt waren en dat ik broeken droeg die minstens tot over de knie kwamen. Maar hoe degelijk ik mij ook kleepte, ik werd toch aangestaard. Inmiddels trek ik gewoon datgene aan waar ik die dag zin heb, dat kan dus ook gewoon een hemdje zijn met spaghettibandjes. Mensen staren je toch wel aan, of je nu je schouders bedekt of niet.ö

De Indiase kledingstijl wordt vaak als kleurrijk ervaren, maar vooral als iets voor de Indiase bevolking. Veel migranten hebben wel traditionele Indiase kleding aangeschaft voor speciale gelegenheden, dit zijn vooral de Nederlanders. Een aantal informanten gaf aan dat de kledingstijl van de bevolking iets zegt over hun afkomst. Lennard is een Nederlandse migrant die al tien jaar in Bangalore woont. In de loop der jaren heeft hij een hoop veranderingen gezien als het gaat om kleding.

öAls je mensen in Indiase kleding ziet dan zegt dat veel over de komaf van die mensen. Veel vrouwen zie je in Sari's lopen [í]. Als ze een beetje westers zijn dan zullen ze een spijkerbroek dragen en af en toe iets Indiaas. Het zegt een beetje iets over hun moderne ontwikkeling in wat voor kleding ze lopen.ö

Hoewel veel Indiërs ook in spijkerbroeken lopen bevestigt de westerse kledingstijl, die de

en Indiërs zijn en dat ook nooit zullen worden, ze zullen informanten beseffen heel goed dat hun kledingstijl, de toegeschreven identiteit die zij hebben juist bevestigd, maar zij zijn van mening dat ze zich veel fijner voelen in kleding die bij ze past en dat is toch westerse kleding.

ōMet dit weer loop ik de helft van de tijd in mijn onderbroek rond, ik weet niet of je dat wilt weten. Mijn broer heeft ooit een kimono meegenomen uit Tokyo en dat ziet er halfuit als een pyjama en daar loop ik ook gewoon mee over straat, daar voel ik me dan lekker in. Hier kan dat allemaal, tenminste als je man bent, voor een vrouw ligt dat toch echt anders.ō (Tom, Nederlandse migrant)

Alle informanten die ik gesproken heb, draagt nog altijd westerse kleding. Sommige migranten, vooral Nederlanders, hebben Indiase kleding aangeschaft voor speciale gelegenheden, maar de meerderheid van de informanten geeft aan dat de Indiase kledingstijl echt iets voor Indiërs is.

5.5 Van metro naar riksja

De keuze voor een bepaald transportmiddel kan ook deel uitmaken van de identiteitsvorming en integratie van expats en migranten. In Bangalore hebben mensen een zeer ruime keuze als het gaat om transport. Mensen kunnen met het openbaar vervoer: bussen, taxi's en riksja's, of zelf rijden in een auto of op een motor, dan wel zich laten rijden door een chauffeur. De globalisering heeft er voor gezorgd dat Bangalore in een zeer korte tijd enorm is gegroeid, hierdoor zijn de wegen enorm overbelast. Er wordt gewerkt aan een metrostelsel en daar wordt door de informanten met smart op gewacht. Als het gaat om transport zijn er een hoop verschillen aan te wijzen.

Allereerst hebben alle expats die ik gesproken heb, zowel Duitse als Nederlandse, een chauffeur in dienst die hun eigen auto bestuurt. Voor Duitse expats geldt dat zij in meer of mindere mate verplicht worden om een chauffeur in dienst te nemen. Bedrijven zoals Bosch vinden het te gevaarlijk om in Bangalore zelf te rijden. Dit heeft te maken met het drukke en chaotische verkeer en het gegeven dat in Bangalore links gereden wordt en expats die uit Duitsland en Nederland komen dit niet gewend zijn. Nederlandse expats kiezen hierdoor vaak zelf voor een chauffeur. Het openbaar vervoer vinden de expats vaak ook geen optie, bussen doen er vaak veel langer over en bij een taxi of riksja moet iedere keer onderhandeld worden

ver de prijs van een taxi of riksja wordt door alle n. De expats geven wel allemaal aan het ook wel vervelend te vinden dat zij afhankelijk zijn van hun chauffeur. Zij vinden het moeilijk dat zij een deel van hun vrijheid op hebben moeten geven, en altijd met een chauffeur moeten overleggen als ze ergens heen willen.

Geen van de migranten die ik gesproken heb, zowel Duitse als Nederlandse hebben een chauffeur in dienst. Nederlandse migranten die in Bangalore wonen, hebben vaak hun eigen vervoersmiddel en rijden zelf. Zij zijn inmiddels gewend geraakt aan het drukke verkeer en het links rijden en zij kunnen een privé chauffeur niet betalen. Dat ook migranten een hekel hebben aan het onderhandelen met riksja chauffeurs blijkt uit het antwoord dat een van de Nederlandse migranten, Bart, gaf, toen ik hem vroeg van welk vervoersmiddel hij het meest gebruik maakte.

ō Uhm mijn eigen motor. Het is sneller dan een auto omdat een auto hier in het verkeer overal vast staat. Ik heb een hekel aan de riksja's en de taxi's omdat ik altijd weer met ze moet onderhandelen. Ik zit hier al drie jaar en weet precies wat het kost, maar toch moet ik blijven onderhandelen omdat ik een witte ben. En nu bijvoorbeeld ik moest een riksja nemen, omdat mijn motor in de garage staat, ik heb er drie voorbij laten gaan voordat ik er een had die op mijn prijs wilde rijden. Het gaat maar om 30 cent, maar het frustrleert me gewoon dat ze proberen er meer uit te halen. Ik krijg ze meestal wel terug naar mijn prijs maar ik heb gewoon geen zin als ik ergens heen moet door die vijf minuten onderhandeling heen te gaan.ō

De Duitse migranten maken allemaal gebruik van het openbaarvervoer en dan vooral van de riksja zolang het binnen Bangalore is en van de bus als ze verder moeten. Zij vinden het fijn dat er hier zoveel riksja's rijden die je van deur tot deur brengen en voor westerse begrippen heel goedkoop zijn. Nederlanders geven wel aan een fiets in Bangalore te missen, maar ook als zij een fiets zouden hebben dan zouden ze hier niet gaan fietsen, aangezien het verkeer hier als zeer chaotisch wordt ervaren. De Duitsers hebben aangeven een metro te missen. Vooral de Duitse migranten geven aan met smart te wachten tot de eerste metro geopend gaat worden.

Concluderend kan er gesteld worden dat alle expats gebruik maken van een auto met chauffeur, Nederlandse migranten gebruik maken van hun eigen vervoer en Duitse migranten vooral het openbaar vervoer gebruiken.

expats en migranten bevinden, zijn er in Bangalore ook de nodige expatclubs te vinden. Er zijn veel verschillende expatclubs zodat er voor iedere expat of migrant wel een bij is waar zij zich thuis zouden kunnen voelen. Toch is niet iedereen even gecharmeerd van de verschillende expatclubs en worden sommige mensen heel bewust geen lid van een expatclub. Het wel of juist geen lid worden van een expatclub, kan veel zeggen over de wijze waarop expats en migranten willen integreren in de nieuwe samenleving, net als het vieren van nationale feestdagen. Wanneer expats en migranten betaald werk doen in India, krijgen zij te maken met nationale feestdagen. Op deze feestdagen zijn bedrijven vaak dicht en hebben zij een vrije dag. Maar is dat het enige dat zij meekrijgen van de nationale feestdagen of worden Indiase nationale feestdagen ook echt gevierd door expats en migranten?

6.1 Expatclubs een beetje thuis of juist heel ver weg?

Migranten kunnen hun identiteit vormen door keuzes te maken welke kleding zij dragen, welk transportmiddel zij gebruiken, hoe zij hun vrije tijd besteden en hoe zij hun religie belijden, maar ook door keuzes te maken als het gaat om de mensen met wie zij omgaan. Lid worden van een expatclub kan ervoor zorgen dat migranten en expats op een snelle manier in contact komen met andere migranten en expats. Alle informanten die ik heb gesproken, zijn lid of lid geweest van een expatclub. De keuze om lid te worden is vaak om mensen te leren kennen en om handige tips te krijgen van mensen die al langer in Bangalore verblijven. Nederlanders worden veelal lid van de Dutchclub en jongeren worden in de meeste gevallen lid van IVES.

De Dutchclub is een expatclub voor Nederlanders en Nederlands sprekende Belgen. Ook Indiase mensen die een Nederlandse partner hebben mogen lid worden van de Dutchclub. Leden moeten wel ieder jaar contributie betalen voor hun lidmaatschap. De Dutchclub organiseert iedere maand een borrel en Nederlandse feestdagen zoals Sinterklaas en Koninginnedag worden groots gevierd. De Dutchclub zorgt er bijvoorbeeld voor dat Sinterklaas ieder jaar in Bangalore aankomt en dat er met Koninginnedag oranjebitter wordt ingevlogen om deze dag een Nederlands tintje te kunnen geven. IVES is een expatclub waar iedereen lid van kan worden en vraagt geen contributie van haar leden. Wekelijks wordt er door IVES ergens in Bangalore een feest georganiseerd waar expats elkaar kunnen ontmoeten. Viren, de man die alles regelt voor IVES, probeert er op deze avonden voor te zorgen dat expats andere expats ontmoeten die uit hetzelfde land komen. Op deze manier kunnen

ers ontmoeten en Duitsers andere Duitsers.

van de mensen die lid is geworden van IVES toen zij

naar Bangalore kwam.

ō Voor dat ik hier kwam had ik al gehoord van IVES, via een vriendin, dus ben ik gelijk lid geworden toen ik hier kwam. IVES is echt geweldig om mensen te leren kennen, ze organiseren iedere week een feest op steeds een andere locatie zodat je stad ook een beetje leert kennen. Ik vind het vooral leuk dat er zoveel verschillende nationaliteiten komen.ö

Rene, een Duitse migrant, gaf wel aan lid te zijn van IVES, maar zo min mogelijk naar de feesten te komen.

ō In de expatgemeenschap zijn mensen heel erg open tegen elkaar door het gemeenschappelijke gevoel dat ze hebben met de Indiase problemen en hoe je daar mee om moet gaan. Na zeven jaar, zonder arrogant te klinken, word ik verveeld door dezelfde discussies met mensen die hier twee weken zijn. Ze vertellen dan dat de riksja chauffeurs idioten zijn en dat het grappig is dat Indiase mensen met hun hoofd schudden. Dat klopt maar als je dat gesprek voor de 137ste keer hebt gevoerd, raakt het verveeld.ö

De Duitse vrouwen worden vaak lid van de *Overseas Woman Club*. Vooral expats hechten veel waarde aan expatclubs. Zij verblijven meestal maar voor een aantal jaar in Bangalore en komen via deze clubs in contact met andere expats. Migranten die hier al voor langere tijd zitten, zijn vaak geen lid meer omdat zij inmiddels een aardig netwerk hebben opgebouwd. Voor hen heeft het lid worden van een expatclub geen meerwaarde meer. Dit zijn voornamelijk Nederlanders die bovendien aangeven dat deze clubs vaak een eenzijdig beleid voeren. Zij waren ooit allemaal lid van de Dutchclub maar vonden het vervelend dat er tijdens de bijeenkomsten zoveel gezeurd werd over de Indiase bevolking. In hun ogen wordt de Indiase bevolking toch als minder afgeschilderd en hier zijn zij het vaak niet helemaal mee eens. Jane, een Nederlandse migrant, is een aantal jaren lid geweest van de Dutch Club. Uiteindelijk heeft zij ervoor gekozen om haar lidmaatschap op te zeggen.

ō Iedere maand werd er een bijeenkomst georganiseerd. In het begin vond ik dat wel gezellig hoor, maar op een gegeven moment was ik er echt helemaal klaar mee. Het is echt een

elkaar. Ik snap dat er ergernissen zijn maar als je op
n dat die Indiërs helemaal niets goed kunnen doen. Je
hoort dan echt *ō* mijn maid werkt langzaam, mijn chauffeur spreekt slecht Engels, alles gaat
hier zo inefficiënt. Ja het blijven toch Nederlanders die altijd iets te zeuren moeten hebben.
Ik heb heel bewust gekozen om hier te gaan wonen en wilde op een gegeven moment niet meer
naar al dat gezeur luisteren. *ō*

Daarnaast wordt er altijd over dezelfde dingen geklaagd, zoals dat blanken mensen sneller
opgelicht worden omdat de Indiase bevolking denkt dat je meer geld hebt. Hierbij is duidelijk
te zien dat migranten heel bewust hebben gekozen om naar India te migreren en zich ook, tot
op zekere hoogte, aan willen passen en dus niet zitten te wachten op de vooroordelen die
expats hebben als het gaat om de Indiase bevolking.

Daarnaast zijn veel migranten van mening dat je meer kan integreren in de Indiase
cultuur als je met Indiërs omgaat, dat gebeurt in mindere mate als je lid wordt van een
expatclub. Zoals Bart, een Nederlandse migrant, dat heel mooi verwoord.

ō Je hebt kans dat je echt in dat witte cirkeltje in Bangalore terecht komt. Dus alleen maar met
buitenlanders, alleen maar met expats, Europeanen, Amerikanen in zo *ø* groepje terecht komt.
Op een wit eilandje in de bruine zee zeg maar *ō*.

Naast het leren kennen van mensen is het verkrijgen van informatie een reden waarom mijn
informanten lid zijn geworden van een expatclub. Tijdens verschillende bijeenkomsten
kunnen zij vragen stellen aan andere expats of migranten. Deze vragen lopen erg uiteen. De
ene informant gaf aan graag te willen weten wat er allemaal te doen is in Bangalore, terwijl
een andere informant vooral geïnteresseerd was in het aanbod van onderwijs.

Uiteindelijk kan er geconcludeerd worden dat alle Nederlandse migranten, op Bart na,
geen lid meer zijn van een expatclub. De enige reden waarom Bart nog wel lid van IVES is, is
om met expats in contact te komen om zijn kamer onder te verhuren. Naar de wekelijkse
feesten die er georganiseerd worden gaat hij al lang niet meer. Dit geldt ook voor Rene, de
Duitse migrant, die als enige Duitse migrant nog lid is van IVES. Verder hebben alle Duitse
migrant in de loop der jaren hun lidmaatschap bij een expatclub opgezegd. Expats blijven
wel lid van een expatclub tijdens de gehele periode dat zij in Bangalore verblijven. Zij gaan
echter wel minder vaak naar bijeenkomsten naarmate zij langer in Bangalore verblijven. Hoe

stigd zijn hoe minder zij het nut inzien van de
: bijeenkomsten gaan.

3.2 Kerst of Diwali

Als ik de omgeving in een woord zou moeten omschrijven dan zou het groen zijn. Overal staan bomen, struiken, planten die afgewisseld worden door verschillende gebouwen. Een aantal gebouwen is ingericht als lokalen. De lokalen voor de kleine kinderen zijn vooral leeg omdat kinderen hier op de grond zitten, zodra de kinderen ouder worden komen ze in de lokalen waar wel schoolbanken in staan. Enkele lokalen zijn bestemd voor nevenactiviteiten zoals houtbewerking, schilderen en muziek. De school bevindt zich midden in een natuurgebied en even vergeet ik dat ik mij midden in een van de drukst bevolkte steden van India bevindt.

We staan ergens tussen twee gebouwen. En hoewel er kinderen om ons heen zitten kan ik de vogels horen fluiten. En dan ineens gegil, het is begonnen. Kinderen rennen om elkaar heen met een stuk krant met verfpoeder en dit wordt door de kinderen over en weer gegoid. In een paar seconden zijn de eerste kinderen rood, geel, groen en paars gekleurd. Aan de ouders is gevraagd om hun kinderen oude kleren aan te trekken, aangezien de verfpoeder niet uit de kleren gewassen kan worden. Het is duidelijk te zien dat de kinderen veel plezier hebben in het verfgevecht en de kinderen komen er steeds kleurrijker uit te zien. Een aantal oudere kinderen zit langs de kant, zij willen duidelijk niet meedoen aan deze festiviteiten. Een klein jongetje waagt het erop en loopt richting de groep ouderen. Maar met duidelijke taal wordt hem te verstaan gegeven dat hij de verf niet mag gooien en het jongetje driuift af.

En dan ineens zie ik daar tussen alle Indiase kinderen twee witte benen en een compleet gekleurd gezicht. Het is het zoontje van Joost, de enige blanke op deze Indiase school. Dat hij blank is, is door de verschillende verfkleuren op zijn gezicht niet meer te zien. Hij heeft duidelijk veel plezier in het gooien van de verfpoeder. Hij komt nog even aangerend en vraagt of wij ook geen verf in ons gezicht willen hebben, maar dat zie ik niet zo zitten dus sla het vriendelijk af.

Vandaag heb ik op een Indiase school gezien hoe Holi gevierd wordt. Hoewel Holi toch meer een Noord Indiase feestdag is, dat nauwelijks in het zuiden gevierd wordt, is daar niets van te zien als ik om mij heen kijk. Kinderen zijn door de verf compleet gekleurd, en rennen met hun laatste beetje verf achter elkaar aan. Ik kijk om mij heen en denk aan de eerste regel

Ik toch even herzien, het is niet alleen de kleur groen die
en paars, rood en geel.

Het vieren van nationale feestdagen doet geen van de informanten die ik heb gesproken. Holi is hier een uitzondering op. Deze informanten met wie ik Holi gevierd heb, gaven aan nu wel Holi te vieren omdat zij dat leuk vonden, maar er geen speciaal gevoel bij te hebben. Zij gaven ook aan dat het ervan afhangt of er mensen zijn die iets organiseren. Verder gaven de informanten die kinderen hebben wel aan dat zij meer met de Indiase feestdagen hebben omdat hun kinderen deze feestdagen op de scholen vieren. Dit geldt voor zowel de Duitse als Nederlandse informanten. Alleen Nederlanders die lid zijn van de Dutchclub vieren Koninginnedag en Sinterklaas omdat dit door de Dutchclub georganiseerd wordt. Ronald is zeer betrokken bij de viering van Sinterklaas in Bangalore.

öSinterklaas dat is een traditie die we gewoon een stukje erfgoed vinden, een stukje cultuur dat bij Nederland hoort. En daar wil ik ook best wel energie in stoppen om dat te bewaren. Ik denk dat je zuinig moet zijn op je eigen tradities, het is een stukje binding met het vaderland denk ik.ö

Alle Duitsers die ik gesproken heb vieren wel Kerst en Pasen maar verder geen feestdagen. Indiase feestdagen worden maar zeer weinig gevierd. De meeste informanten geven aan niets te hebben met deze feestdagen en ze dus ook niet te vieren. Een enkeling geeft aan Diwali te vieren maar dat is ook alleen omdat die getrouwd is met een Indiër of veel contacten heeft met de Indiase bevolking.

Uit de interviews en observaties blijkt dat ook bij de keuzes die migranten en expats maken als het gaat om met welke mensen zij omgaan, zij zich, bewust of onbewust, omgeven met mensen die afkomstig zijn uit het land van herkomst. Bij migranten gaat dit minder op dan bij expats, hoewel Nederlandse migranten elkaar allemaal kennen net als de Duitse migranten. Tevens kan er geconcludeerd worden dat zowel expats als migranten weinig hebben met de Indiase feestdagen en meer met de feestdagen uit het land van herkomst, ook al wonen sommige migranten hier al bijna twintig jaar. Hierin is geen onderscheid aan te wijzen tussen Duitsers en Nederlanders.

Appadurai (2002) stelt dat globalisering geen synoniem is voor homogenisering. Bangalore laat heel goed zien dat er wel degelijk een combinatie mogelijk is tussen stromen uit het oosten en uit het westen. Hoewel de globalisering er voor heeft gezorgd dat Bangalore door het westen beïnvloed is, zoals onder meer te zien is aan de vele westerse restaurants, bars en winkelcentra, is Bangalore nog steeds een Indiase stad met Indiase karakteristieken. Appadurai stelt dat door de huidige technologie het voor migranten makkelijker is geworden om contact te houden met het thuisland wat integratie in de nieuwe leefomgeving lastig maakt. Dit is vooral op de Duitse en Nederlandse expats, die zich in Bangalore gevestigd hebben, van toepassing. Doordat zij nog erg veel waarde hechten aan westerse tradities en normen en waarden, kunnen zij moeilijker aansluiting vinden bij de Indiase bevolking.

In het tweede hoofdstuk behandelde ik de redenen voor migratie. Allereerst zijn er mensen die voor bepaalde of onbepaalde tijd migreren in verband met hun werk. Dit is vooral het geval voor de Duitse en Nederlandse expats die ik gesproken heb. Zij zijn voor een bepaalde tijd naar Bangalore uitgezonden en zullen na een aantal jaren terugkeren naar Duitsland of Nederland. Een andere reden voor migratie die werd gegeven is vanwege ondernemend verlangen. Dit geldt vooral voor de migranten die zich hebben gevestigd in Bangalore. Hierbij is geen onderscheid aan te wijzen tussen Duitse en Nederlandse migranten. Een derde reden die hieraan toegevoegd kan worden is de liefde. Deze reden is voor enkele Nederlandse migranten de reden geweest om naar Bangalore te emigreren. Het *Glocalization* proces van Eriksen (2007) zette ik uiteen in hoofdstuk twee. Volgens Eriksen worden lokale identiteiten door het globaliseringproces versterkt omdat ze hun uniekheid willen onderstrepen doordat zij zich bedreigd voelen. Deze theorie kan ik na mijn onderzoek alleen maar bevestigen. Hoewel een aantal migranten geprobeerd heeft om te integreren in de Indiase samenleving, worden zij door de Indiase bevolking op afstand gehouden.

In het derde hoofdstuk werd aan de hand van Chryssochoou (2004) behandeld welke acculturatiestrategieën migranten kunnen hanteren als zij emigreren. Allereerst hebben migranten en expats de keuze of zij deel willen nemen aan de nieuwe maatschappij. Geen van mijn informanten hebben bewust gekozen om niet deel te nemen aan de Indiase maatschappij. Toch zijn er informanten die te maken hebben gehad met een vorm van sociale uitsluiting. Daar is het verhaal van Angela een voorbeeld van. Zij wilde wel integreren in de Indiase maatschappij maar dankzij haar blanke huidskleur werd dit niet mogelijk gemaakt door haar Indiase medebewoners. Vervolgens kwam aan de orde dat een land twee vormen van

en. Dit zijn een minderheidsbeleid op basis van
politiek. In Bangalore wordt een minderheidsbeleid op
basis van identiteitenpolitiek gevoerd. Galenkamp (1998) stelt dat dit ervoor kan zorgen dat
de maatschappij gefragmenteerd kan raken. Dit is ten dele ook het geval in Bangalore. Expats
leven in de meeste gevallen op een apart eiland in een *compound* los van het Indiase leven in
Bangalore. Dit geldt voor zowel Duitse als Nederlandse expats. Maar ook tussen migranten en
Indiase bewoners is er een fragmentatie te zien. Dit is niet zozeer te wijten aan het feit dat
migranten westerse normen en waarden aanhangen zoals Galenkamp stelt, maar door de witte
huidskleur.

De theorie van Appadurai (2002) over homogenisering en heterogenisering en de
theorie over het *Glocalization* proces van Eriksen (2007) sluiten helemaal aan bij mijn
bevindingen. In Bangalore is duidelijk te zien dat er wel degelijk een combinatie mogelijk is
tussen stromen uit het oosten en uit het westen. Tevens kan ik mij deels vinden in de theorie
die Galenkamp (1998) beschrijft over een gefragmenteerde samenleving. Niet geheel omdat
Galenkamp spreekt over fragmentatie in de samenleving doordat migranten en expats er
andere normen en waarden op na zouden houden. Dit is niet bij alle migranten het geval, er is
in Bangalore ook een duidelijke fragmentatie te zien doordat de expats en migranten een
andere huidskleur hebben. Tot slot blijkt uit mijn onderzoek dat de theorie van Chrysochoou
(2004) op bepaalde punten bijgesteld zou moeten worden voor de situatie in Bangalore.
Chrysochoou beschrijft dat migranten vaak een minderheidspositie hebben in de nieuwe
leefomgeving. Door deze minderheidspositie zouden zij een 'gedevalueerde identiteit' hebben,
die gebaseerd is op culturele verschillen. Hoewel migranten in Bangalore in de minderheid
zijn hebben zij geen 'gedevalueerde identiteit.' Juist doordat zij blank zijn worden zij vaak
voor meer aangezien dan de Indiase bevolking zelf. Door stereotypering krijgen migranten en
expats juist een betere positie toebedeeld. Chrysochoou heeft haar theorie naar mijn idee
gebaseerd op onderzoek in westerse samenlevingen waar migranten uit niet westerse
samenlevingen vaak een minderheidspositie toebedeeld krijgen. In niet westerse
samenlevingen werkt dit veelal andersom.

Tijdens het veldwerk is gekeken naar vijf thema's die een rol spelen bij integratie
namelijk: religie, consumptiepatronen, vrijetijdsbestedingen, kleding en transport. Hoewel
Duitse en Nederlandse migranten en expats zich meer zijn gaan interesseren in het
Hindoeïsme, hebben zij geen Hindoeïstische waarden en normen overgenomen. Dit geldt ook
voor de consumptiepatronen. Duitse en Nederlandse expats en migranten zijn wel meer

neen houden zij er nog steeds westerse kleding. Wanneer er gekeken wordt naar de vrijetijdsbestedingen van mijn informanten hangen zij nog steeds aan hun thuisland. Duitse en Nederlandse migranten en expats gaan allemaal vooral naar westerse bars en eetgelegenheden. Ofschoon vrouwen wel rekening houden met de Indiase normen en waarden als het gaat om kleding, door bijvoorbeeld hun schouders te bedekken, dragen alle informanten die ik gesproken heb westerse kleding. Indiase kleding wordt vooral gezien als kleding voor de Indiase bevolking en door migranten, vooral Nederlanders, als kleding voor speciale gelegenheden. Bij transport en de woonomgeving is er wel een duidelijk onderscheid tussen expats en migranten. Migranten wonen meer tussen de Indiërs. Nederlandse migranten maken gebruik van hun eigen vervoer en Duitse migranten gebruiken het Indiase openbaarvervoer. Expats, zowel Duitse als Nederlandse, wonen over het algemeen in *gated communities* en laten zich in alle gevallen rondrijden door een chauffeur.

De vraag òp welke wijzen geven Duitse en Nederlandse expats en migranten in Bangalore, India vorm aan hun identiteit? ò is niet eenduidig te beantwoorden omdat hierbij nogal wat factoren een rol spelen. Allereerst speelt het een rol of mensen als expats voor een bepaalde periode in Bangalore verblijven of dat zij als migrant voorgoed naar India gemigreerd zijn. Migranten leven een beetje tussen de expats en de Indiase bevolking in. Aan de ene kant willen zij graag integreren, dit blijkt bijvoorbeeld uit de Indiase kleding die zij aanschaffen, maar door de identiteit die zij door de Indiase bevolking toegeschreven krijgen worden zij hierin beperkt en dragen zij de Indiase kleding niet of nauwelijks. Het hebben van een blanke huidskleur zorgt voor veel vooroordelen waardoor de migranten altijd als buitenstaanders worden gezien. Een van de vooroordelen is dat blanke mensen per definitie rijk zijn, dit brengt met zich mee dat mensen altijd naar je toe zullen komen omdat zij denken dat er wat te halen valt. De toegeschreven identiteit zorgt ervoor dat migranten, zowel Duitse als Nederlandse een buitenstaanders positie hebben in de maatschappij. Mede hierdoor hebben veel migranten de integratie een beetje opgegeven en zijn zij zich meer gaan binden aan het land van herkomst. Zij doen dit in veel mindere mate dan dat expats doen, waardoor migranten er bij de expats ook niet helemaal bij horen. Dit blijkt onder andere uit het feit dat geen van de migranten lid meer is van een expatclub.

Op een enkeling na doen expats veel minder om te integreren in de Indiase cultuur. Zij maken juist de keuze om eigenlijk op dezelfde manier door te leven in India zoals zij dat deden in Duitsland of Nederland. Hierin is eigenlijk geen onderscheid te vinden tussen beide

is dat expats maar voor een bepaalde periode in
het inzien van integratie. Het wonen in een *compound*
maakt het mogelijk om helemaal niets mee te krijgen van de Indiase cultuur. Daarnaast
hebben ook expats last van de identiteit die zij toegeschreven krijgen door de Indiase
bevolking. Doordat zij maar voor een bepaalde periode in Bangalore verblijven, doen zij niet
erg hun best om dit beeld bij de Indiase bevolking te veranderen. Daarnaast zien zij zelf ook
in dat zij als expats veel rijker zijn dan de gemiddelde Indiër waardoor de identiteit die zij
door de Indiase bevolking toegeschreven krijgen in meer of mindere mate ook wel klopt.

Uiteindelijk kan geconcludeerd worden dat Duitse en Nederlandse migranten
vorm aan hun identiteit geven door aan de ene kant tussen de Indiërs te gaan wonen en
werken, maar aan de andere kant er westerse normen en waarden op na houden als het gaat
om religie, kleding, consumptiepatronen en vrijetijdsbestedingen. Duitse en Nederlandse
expats die kortere tijd in Bangalore verblijven, houden er alleen westerse waarden en normen
op na als zij vorm geven aan hun identiteit.

2008 M.K., Solomon, M.R. & Verhagen, W.
2008 Consumentengedrag. Pearson Education Benelux B.V.

Appadurai, A.

2002 *Disjuncture and difference in the global cultural economy*. Blackwell Publishing

Benmayor, R. & Skotnes, A.

2005 *Migration and identity*. Transaction Publishers

Berry, J.W.

2001 A psychology of immigration. *Journal of social issues* Vol. 57(3):615-631

Businessweek

2006 http://www.businessweek.com/bschools/content/jun2006/bs20060629_5211_bs001

(geraadpleegd op 17-11-2010)

Carling, A.

2006 *Globalization and identity, development and integration in a changing world*. I.B.

Tauris & Co ltd

Castles, S. & Miller, M.J.

2003 *The age of migration: international population movements in the modern world*.

Basingstoke palgrave macmillan book, Whole

Chacko, E.

2007 From brain drain to brain gain: reverse migration to Bangalore and Hyderabad, India &
globalizing high tech cities. *Geojournal* Vol. 68(2-3):131-140

Chrysochoou, X.

2004 *Cultural Diversity*. Blackwell publishing

Economist

Eriksen, T.H.

2007 *Globalization, the key concepts*. A & C Black Publishers Ltd

Eriksen, T.H.

2002 *Ethnicity and nationalism*. Pluto press

Feenstra

2010 *India voor beginners*

<http://www.voorbeginners.info/india/bangalore.htm> Geraadpleegd op 13-01-2011

Fresnoza-Flot, A.

2010 *The Catholic Church in the Lives of Irregular Migrant Filipinas in France: Identity Formation, Empowerment and Social Control*. *Asia Pacific journal of anthropology* Vol. 11(3/4):345-361

Galenkamp, M.

1998 'Van non-discriminatie naar eigen identiteit' Trends in het multiculturalisme-debat'. *Beleid & Maatschappij* Vol.1:40-50

Inda, J.X. & Rosaldo R.

2008 *Anthropology of globalization: a reader*. Blackwell publishing

Kottak, C.P.

2006 *Cultural Antropology*. Europe McGraw-Hill Education

Kumar, D.V.

2006 *Modernisation and ethnicity*. Mittal Publications

Leeuwen, B.

2003 *Erkenning, identiteit en verschil, multiculturalisme en leven met culturele diversiteit*. Centraal boekhuis BV Culemborg

1997 Information-Based Global Economy and Socioeconomic Development: The Case of Bangalore. *Information society* Vol. 13 (3):227-245

Pani, N.

2009 Resource cities across phases of globalization: Evidence from Bangalore. *Habitat international* Vol. 33(1):114-119

Ramachandra, T.V., Sudhira, H.S. & Subrahmanya, M.H.B.

2007 Bangalore. *Cities* Vol. 24(5):379-390

Rijksoverheid, integratiebeleid

2007 <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/integratie/documenten-en-publicaties/brochures/2007/11/01/integratienota-2007-2011-zorg-dat-je-erbij-hoort.html>

Geraadpleegd op 30-12-2010

Rijksoverheid, inburgeringscursus

2007 <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/inburgering/vraag-en-antwoord/wat-is-de-wet-inburgering-en-voor-wie-geldt-de-inburgeringsplicht.html>

Geraadpleegd op 30-12-2010

Deze scriptie is tot stand gekomen na twee en een halve maand veldwerk in Bangalore, India. India is een land dat mij al jaren heeft getrokken. Dit komt mede door het Hindoeïsme, dat niet alleen een religie is maar een complete levensfilosofie. Doordat India de afgelopen jaren steeds meer in trek is gekomen bij migranten door de grote sprong voorwaarts die het gemaakt heeft in de technologie, was ik erg benieuwd hoe deze migranten een plaats in de maatschappij kunnen veroveren waar religie zo'n grote rol speelt in de cultuur. Bangalore is hierdoor de perfecte plaats geweest om mijn onderzoek te kunnen doen. Bangalore staat bekend als de *Silicon Valley* van India, hierdoor zijn er enorm veel migranten en expats die zich in Bangalore hebben gevestigd.

In eerste instantie was ik van plan om Duitse, Nederlandse en Franse migranten en expats te betrekken in mijn onderzoeksgroep. Het leek mij mooi om een vergelijking te kunnen maken tussen drie landen uit West Europa. Eenmaal in Bangalore bleek het niet mogelijk te zijn om Franse migranten en expats te betrekken in mijn onderzoek. Veel mensen zeiden in eerste instantie toe dat ze wel mee wilden werken aan mijn onderzoek, maar vervolgens lukte het niet om met hun een afspraak te maken. Toen ik na zeven weken onderzoek pas een Fransman had gesproken, besloot ik mij alleen nog te richten op Duitse en Nederlandse migranten en expats.

Het vinden van Duitse en Nederlandse migranten en expats ging boven verwachting goed. Ik ben vanaf het moment dat ik in Bangalore aankwam lid geworden van IVES, een expatclub. Wekelijks organiseerden zij feestjes waar ik aanraking kwam met zowel Duitse als Nederlandse expats. Zodra de eerste contacten gelegd waren ging de rest automatisch. Het zogenaamde sneeuwbaaleffect is bij mijn onderzoek echt van toepassing geweest. Er waren informanten, zowel Nederlanders als Duitsers, die na een interview met mij vrienden gingen mailen of zij ook niet interview met mij wilden. Ik heb achteraf eigenlijk heel weinig hoeven te doen om informanten te vinden voor mijn onderzoek.

Ook het interviewen zelf gingen ook heel gemakkelijk. De gesprekken liepen op een hele natuurlijke manier. De manier waarop ik met mijn informanten om ben gegaan is heel informeel geweest, waardoor de gesprekken ook heel informeel waren. Toch heb ik wel over de onderwerpen van mijn onderzoek kunnen praten, waardoor ik wel heel veel informatie hebben kunnen verkrijgen tijdens de verschillende gesprekken die ik gehouden heb.

De meeste informatie heb ik verkregen tijdens alle observaties die ik samen met mijn

veel informanten heb ik de meest uiteenlopende en hele goede indruk kunnen krijgen hoe mijn informanten hun leven in Bangalore leiden. Al deze observaties waren in eerste instantie bedoeld als aanvulling op de informatie die ik verkreeg tijdens de interviews. Maar hoe verder mijn onderzoek vorderde hoe meer informatie ik verkreeg tijdens alle observaties. Hierdoor heb ik de meeste informatie juist verkregen tijdens de observaties en zijn alle interviews daar een goede aanvulling op geweest.

Ook de stad Bangalore was voor mij een geweldige plaats om mijn onderzoek te doen. De combinatie tussen de Indiase sfeer en de Westerse sfeer die er in de stad hangt heeft ervoor gezorgd dat ik een geweldige onderzoeksperiode heb gehad. Ik heb enorm veel geleerd van deze ervaring. Ik heb leren observeren, participeren en participierend observeren. Deze ervaring is voor mij meer dan de moeite waard geweest en als ik het over zou moeten doen dan zou ik precies hetzelfde doen.

igate the way German and Dutch expatriates and migrants in Bangalore, India, shape their identity. Several scientists such as Berry (2001), Chryssochoou (2004) and Benmayor (2005) have published research on the subject of migration and the formation of identity in recent years. The focus of their research was predominantly on migration to the West, such as Europe and the United States. However, through the process of globalization migration also started to move from the West to countries in Asia and South America more and more. In addition, organizations moved or started operations abroad in developing countries which also stimulated migration to these countries. Because of these processes and the lack in literature and research on this topic I choose to focus on western migrants and expatriates in non-western societies.

In the first two chapters after the preface, chapter two and three, I will focus on existing theories on globalization, migration and identity. First I will provide an overview on the history of globalization, by discussing Eriksen's research (2007), after which the reasons and results of migration will be discussed. In the third chapter I will provide insights on how migrants shape their identity. I will use strategies on acculturation (Berry, 2001) and introduce the concepts ascribed and achieved identity of Eriksen (2002).

After this theoretic framework I will continue with the actual research I conducted from January 21 to April 4, 2011, in Bangalore. During this research I have interviewed nine German expatriates and migrants and nine from the Netherlands. I have selected these nationalities as subjects for my research because both of them are highly present in Bangalore. In addition, both Germany and the Netherlands are western European countries, which makes it interesting to compare the results between these two groups of respondents. I also make a comparison between migrants and expatriates. In this study, migrants are people who decided to go live in Bangalore and have the intention to live there the rest of their lives. Expatriates, in this study, are people who settle in Bangalore for a certain period, usually a number of years, after which they move back to their home country. I conducted in-depth interviews with, in total, eighteen informants and observed many of them during their daily activities in Bangalore to witness how they live their lives. During the selection of the informants I tried to balance the number of male and female informants, as well as both the German and Dutch expatriates and migrants.

In this study the focus is on the choices the migrants and expatriates make concerning

ption patterns, leisure time, clothing and transportation.
formation of a person's identity.

A number of conclusions can be drawn from this research. There is a clear distinction between the German and Dutch expatriates and migrants when it comes to how and where they live. Most of the expatriates live in gated communities and migrants, for the most part, between the Indian population. Concerning religion, the conclusion is found that although both the German and Dutch migrants and expatriated indicate their interest in Hinduism has increased, they have not internalized the accompanying Hindu values. The same holds true for their consumption patterns. All groups of informants started to eat more Indian food and less meat, but overall they still continue to hold on to their western consumption patterns. When looking at the leisure activities of the informants they still try to hold on to the activities they are used to in their home country. Both German and Dutch migrants and expatriates predominantly visit western bars and restaurants. Although woman tend to dress appropriately according to the Indian culture and values, e.g. by covering their shoulders, all informants I have interviewed wear western style clothing. Indian clothing is regarded as clothing for the Indian population, although migrants, especially the Dutch, also wear it on special occasions. When looking at means of transportation a clear distinction is found between expatriates and migrants. Because migrants live more within the Indian population they use their own vehicle (Dutch migrants) or public transportation (German migrants), more than expatriates do. Both the German as the Dutch expatriates predominantly live in gated communities and make use of a private driver for transportations.

Finally, the overall conclusion can be drawn that German and Dutch migrants shape their identity by choosing to live and work among the Indian populations, while on the other side continue to hold on to their western values concerning religion, clothing, consumption patterns and leisure activities to a large extent. German and Dutch expatriates, who stay in Bangalore for a shorter period of time, solely hold on to their western values when shaping their identity.

invulling van de hoofdstukken vier, vijf en zes van deze maakt tijdens mijn onderzoeksperiode in Bangalore.

Foto's bij hoofdstuk vier:

Foto 2: Een straat in een Indiase woonwijk in Bangalore

Foto 3: Een straat in *Palm Meadows*, een *gated community* in Bangalore

Foto 4: City Market in Bangalore

Foto 5: Supermarkten in Bangalore spelen in op de behoeften van Westerse expats en migranten.

Foto 6: Een terras op winkel centrum *UB City*

Foto 7: Holi viering op een Indiase school in Bangalore

Foto 8: Holi viering in de straten van Bangalore

*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

[*Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features*](#)